

ایتگین اولدوز

علیرضا ذیحق

حئکایه لر

اینگین اولروز

حکایه‌ار

علیرضا ذیحق

ایتگین اولدوز (هکایه‌لر)

علیرضا ذبیحی (ع.آغ چایی)

چاپ اول : 1385

تیراژ : 200

شابك 964-7229-09-7

ISBN 964-7229-09-7

انتشارات زوفا:

تهران - صندوق پستی 731 - 13185

نسخه ی الکترونیکی : 1387

www.zihagg.blogfa.com

علیرضا ذیحق

zihagh@yahoo.com

عزیز لریم

ناہید ، جواد و مارال اوچون

کیچیک پیر تھنہ

ايتگين اولدوز

ايچينده كىلر:

- 1- ايتگين اولدوز □ 7
- 2- آيدين □ 13
- 3- آياقلانان قارلار □ 19
- 4- اؤلدو وار دؤندو يوخ □ 21
- 5- يوخا قلم ايشله نر □ 26
- 6- طاماح ديشي □ 33
- 7- اوروج آغا □ 37
- 8- باشى بلالى ديليميز □ 40
- 9- قابان ديش احمد □ 47
- 10- فایتونچي □ 53
- 11- قالار خديجه گؤرور نتيجه □ 58
- 12- يورقان علي نين احوالاتي □ 64
- 13- انعام □ 68
- 14- ضميمه لر 74

ايتگين اولدوز

قانلي - قارلي الليني يوماق
ايستركن، آلني نين قيريشلاري قات با قات
دالغالاندي. ديزلرينده يئني بير گوج تاپدي.
دينمز - سؤيله مزآياغا قالخيب بير گؤز
قيريميندا قارانليقدا ايتدي. غريبه بير
دويغواوره گينده جوشماقدا ايتدي. ايللرين
آغير يوكون چيگين لرinden قوپاريب آتماق
هوسي كيمي. ندنسه اللري بيردن بيره
پولاددان يونولموش پيچاقاساري اوزاندي.
صونرا ديكسندي. پيچاقي بوراخيپ و آيين
سولغون ايشيغيندا اللرينه باخيپ اوزون بير

فيكره دالدي. اونا ائله گليردى كى اللرى نين
كتمه گى، ايللردن برى چكديگى دردلر
ايدىلركى كتمك شىكلينده اللرينده يئر
سالمىشديلار. شايد ده اللرينه باخاركن: -
«او سازچالان اللرىمى ايتىردىم» دئيه حبسه
الينمىش سازى نين قايعى سىناقالمىشدى.
قارانليغىن قورخونچ قانادلارى التيندا، شهر
بوخلا مىشدى. آدىملارنى بىر آن
يئىن لىدى. اوره گى يامان دؤيونسه ايدى ده،
بوزاوخشار قورخو كؤنلوندە آلوو چكن غضبىن
ايسىتى سىندن آرى يىب يوخ اولموشدى.
دايانمادان بوروق - بوروق كوچه لرى و دار -
بوروق دالانلارى اؤتوب گئىردى. هارا
گنده جگى نه انده جگى هله اؤزونه ده بوس -
بوتون آيدىن دئىلدى. قارشىندا گندهر - گلمهز
بىر يول گؤرونوردى.

كئچمىشه - گله جگه دوشوننده،
درىن - درىن خياللارا دالاندا، غضبىن گؤزلىرى
قان چاناغىنا دؤنوردى. باياق آلدىغى خبر،
بوتون وارلىقىنى سارسىتسايدى دا،
كىنه سىنىن نه قدر سؤنمز
اولدوغونودىوردى. بو كينه دىزلرينه گوج و
حركتينه استقامت وئىردى. بىر سس دويوب
ناغافىل داياندى. دووارة دايانيب بويلاناركن بىر
افسرىن قارالتى سىن گؤردو. قارانلىق اؤز
حؤكمونى سسورمك ده ايدى و
اهمالجا ياخىنلاشان آدىملارنى سسى

سكوتو پوزماقدا. غير اختياري
 اولاراق، بيچاقى بىردن بىره اونون كوكسونه
 يئرلشديرمك قارارينا گلدى. وجودونوبوروين بو
 نفرت و كينه، يانار بىر و ولقانا دۇنموشدوكى،
 شاهلىق اصولداره سىنى قورويانلاري
 يانديريب ياخماق ايسته ييردى. اوزونو بىر
 آنلىق اولسادا قىوراق حس ائديردى. حياتي
 بىر دنيژه اوخشايردى كي دايانمادان
 جوشوردى و انتقام هوسى اونون يئنىلمز
 دالغالاري كيمي سسله نيب كوشولدوردولار.
 دۇز مەدن گۇزله ييردى و بيچاقين
 سوموك دسته سىنى وار گوجو ايله آلى
 ايچره سيخيردى. آما ندنسه جومدوخپاله.
 قات - قارشىق فيكىرلر گلدىلر گۇزلىرى
 اۇنۇندە صف چكديلر. دوداقلاري ترپنمە سەدە:
 — «اولمايا اوغلومون كمك لريندن اولام؟
 اوغلوم دابو پالتاردا ايدي. آما باطنده
 ضدايدي. شاها قارشى ووروشوردى
 ...» دئيه آل - قولو سوسدالدي و ارتش
 افسرى سس سىز صداسىز يولون توتوب
 گئتدى. كۇنلۇندە كۇك سالان كينه نه قدر
 قالين - قىيىم اولسايدى داخلقه اولان
 محبتي داغلار جا يوكسك و عظمتلي ايدى.
 محبت و كينه هرايكيسى بىر يئردە قوجا
 قامتىنى چولقالاميشديلار. قارانلىقدا
 آتيلان گوج سوز آديملارين عكس
 صداسيندان باشقا، گئجه نين آغير

ايتگين اولدوز

سكوتونوپوزان بير زاد يوخايدى. سولغون
باخيشلاري ايسه هردن ائله گۆيه تيكيليردى
سانكى ايتگين بير «اولدوز» ون سوراغين
توتوردى. قاپىنى آچىب جلد اوزونو حياطا
آتدى. اوز - گۆزونه سو چيله ركن
يوركون قامتينده بير يونگوللوك حس اتتى.
ساللاخانادان ائوه نه ساياق گلدیگینی
خاطیرلایاراق گۆزلى ياشاردى. قويونلاري
كسيب سويديوچاغ آلان خبر، هله ده
اوره گينى سىخيى وارليغىنى
سارسيديردى. دئمككى آلدیغي خبرين
هئچده تزه ليگى يوخايدى. كوچه ده
خياواندا هرگون سويوق قانلى ياد - تانيشلار
آغزىندان مكرر بو سؤزو -
اوغلونون اعدامليغىنى - ائشيديردى. بو
سؤزلرين شايعة اولدوغونو
ياخشي قانيرسادا، بئله بير زامانلاردا باشيندا
دومان قازانيب بوتون عالم گۆزلى اؤنونده
قاراليردى. سس چيخمادان باغيريردى،
چيغيريردى و حياتى كائناتى دگيشديرمك
حسرتى ايله يانيردى ياخيليردى. بو
آنلاردا حياتىنى آن سئودىگى دىلكلىرى
اوغروندا فدا ائتمه گه تله سيردى و
بوخصوصدا اؤزونه سؤز وئيردى.
آيين بولوت آرديندا گيزلنمه سيله ياناشى،
ظلمته تسلیم اولمايان سايريشان
اولدوزلارين سئويملى ايشيغى داها آرتيق

گۈزە چارپىردى. گئجەنن قورو سكوتونو
شهرين ايتلري پوزوردولار و او
دوشونه ركن يانيليردي. دوشونوردى او
گئجه يە كي «ساواك» چيلار ييرتيجي
قوردلار كيمي دام - دوواردان توكولوردولر. كيم
گلدي توتوب ديديرديلر هارا گلدي داغيدىب
بيخىرديلار. و اونون پيرتلاشيق آغ
ساچلاريندان ياپيشيب پودوستاقدان او
دوستاقا، بو سلولدان او سلولا سوروندوروب
چكىرديلر. مه سرين - سرين اسيردي و اونون
پريشان ساچلارينى اهمالجا
هوروب تيتره ديدردى. صاباچا فيكىرله شيردي.
يئنه تهرانا گئتمه ليدى. ديدركين حزين
انسانلار كيمي، بوينو چيگننده زندانلار
قاپي سيني كسمه ليدى تابلکه جان -
جيگري سايلان محبوس اوغلونون احوالين
سوروب بير خبرتوتسون.

تهراندان بئزارايدى. بو آدى ائشيدهركن
اوره گي شيشيردي. ندنسه بيردن
ديكسه ندى. اوتاquina يوگورمك ايسته دي.
«آرواد - اوشاق آييلماسين» دئيه قاپي -
پنجره ني كيپله دي. اوره گي دولموشدو.
ساز وسؤزونون ياساق اولدوغو، توي لاردان -
مجلس لردن محروم اولدوغو، درد - كدريني
قات - قات آرتيرميشدي. داينمادان دووارة
بري آدديملا دي. سازي قاپيپ كؤينك دن
چيخارتدي. توزون آليب باغرينا باسدي.

ايتگين اولدوز

اوره گي يامان تله سیردي. مضراب تئله
اويناییردي و نغمه دیله جوشوردی. بولاغ
کیمی سینه سی سؤز چاغلایارکن
قارانلیقی قارق ییردی و آیدین صاباحی
سس له ییردی. و سسینه آییلان
حیات یولداشی، جومموشدو اونون
عالمینه کی حزین - حزین و یانیق -
یانیق سؤی سؤیله ییردی و بوی بویلا ییردی:
اویان ستارخانیم گۆرنه لر اولدو آنالار گۆزلی
یاشیله دولدو
باجیلار آل آتیب تئل لرین یولدو آینالی
توفنگی تئز یئتیر منه ...
اولدوزلار باتمادا ایدی و زمان، تر - تله سیک
اؤتوب کئچمکده. قارانلیق ایسه قورخونج
قانادلارین «تبریـز» استوندن
بیغیشدیریب قاچماقدا...

1361

آيدين

بالا - بالا قاش قاراليردي كي قبر اوستوندن
مچيده طرف يولادوشدوك. غم - كدر بوتون
گۆزلرده يووا سالميشدي. سحردن باشلاييب
ياغان قار، آستا - آستا كسمگه باشلاييردي.
جماعتين چوخ اولماغينا باخماي اراق مچيده
يئتيره نه جك آغير بير سكوت حياتينا
دوام وئرمكده ايدى. مچيدىن ايچينده دووارة
سؤيكه نيب فاتة وئره ركن، كئچميش خاطره لر
گۆزلريمين اؤنونده جانلانيردىلار. آرجا سونرا
اياغالخيب باش ساغليقي وئريب
دوستلارلا بيرليكنده انشيشيگه
چيخديق. كوچه لر ين دار - لولوك اولدوغو بير
ياندان، كنده كؤچموش قارانلىق وسويوقدا
بير طرفدن مدرسه يه داخل اولانا قدر
هاميميزي يورموشدو. شامي تازا يئميشديك
كي چنگيز بيردن دئدى:

- «اوشاقلار ياديزدادير او گئجه؟ او گئجه
كي اوشاقلار «عؤمر» چيخارتميشدىلار بيزده
هامي ميز اونلار ين هالاي - كويوندىن
ديسكىن يئب انشيشيگه چيخديق؟ يازيق آيدىن،
اوگون ياديزا گلير كي بيزي گؤرمك همين يئره
اوزانيب اوزون اؤلمه گه ووردو. اوبيري
اوشاقلاردا سس - كوي ساليب ماهني
اوخويا - اوخويا دئييردىلر بيرزاد گرك

وئره سیز تا دیریله؟! بیزده نخود - کشمش له
پول وئریب دیریلمه گه راضی لاشدی.
همان «عؤمر» گونون دئیره م کی بورادا
رسم دیر!

چنگیزین دئدیک لری اوره گیمین
باشین گؤینه دیب: «آمما تأسفلر کی ایندی
جانیمیزی دا وئرسک دیریلن دئیل» دئییب
صباح کلاسدا اوشاقلارا نه جاواب
وئره جه گیمه قالدیم. «آیدین» ین
قانا بلشیمیش جانسیز بدن ی بیر آن اولور سادا
نظریمدن گئچیب یوموروقلاریم دویونله ندی...
* * *

گؤز لریمی کلاسدا ن ائشیگه
زیلله ییب کلاسدا حاکم اولان سکوتون آغیر
یوکون چیگین لریمده ظالم جاسینا حس
ائیدردیم. بیردن بیر سکوت سیندی: - «آ،
«قره قوش» یولونا باخیر سیزمی؟»
دئیهن «حسن» ین سسی نظریمی کلاسدا
تویلانمیش اوشاقلارا متوجه ائدی، صحبت
باشلادیم: - «یوخ بالا، بونون فیکرینده می کی
بوندان سونرا «آذربایجان» ماهنی سین ی کیم
بیزلر ایچون اوخویا جاق»

آیدین «صمد وورغون» ون آذربایجان
شعرینی سوت بولبول اذربایدی. هاچان
کلاسدا یورولسایدیق آیدین آغا دوروب
«آذربایجان» شعرینی گؤزه ل بیر سس ایله
ترنم ائده ردی. هامیمیز اونون

سسینه وورغون اودوق. آما يازيق لاركي
 ايندي آيدن يوخايدى. تكجه
 اونون خاطره لري ايدى كي بيزيم كؤنلوموزده
 حيات تاپميشدير. داهه كللاسي سس
 بوروموشدور. بير آن اولور سادا اوشاقلارين
 قيافه سيدن غم - غصه نيشاني
 پوزولموشدور. زواللي آيدن اولدن ائله
 باشي بلالي ايدى. هله آناسي نين كفني
 چورومه ميشدي كي اودا اولوم اوراغينا گليب
 قيزيل قاني قاري ناخيشلادي. نچه آي
 بوندان ايره لي ايدى كي گئجه ياري سي
 «آيدن» ين آناسي سانجيلانير و دوغان
 لحظه قان آخما توتوب حكيم - خسته خانايا
 يئتيره ن اولماييب درد ايچينده اولموشدو.
 كنده داوا - دوكتور اولماغا سبب بوجور
 اولوم لردن چوخ اولار. آيدن اوچونجو
 صنفى اوخويوردو. ساري شين، آريق و گؤي
 گؤز بير اوغلان ايدى. توماني
 هميشه توپو غونون اوستونده دوراردى. دونيادا
 اوزونون گولمه مه ديگينه باخمى اراق، خوش
 گولوش لوگو هرياندا مشهور ايدى.
 «آيدن» ين اولوم خبرى گلنده اول
 لحظه اينانمايان كيمي اولوب، حادثه نين اوز
 وئردىگي يئره گئتمگه باشلادىق. «قره
 قوش» لا «زور آوا» يولونون آراسيندا ايدى كي
 جماعتين ازدحاميندان حادثه نين دوز اولدو غونو
 دويدوق. قار آمان سيزجا ياغيردى. گؤز

ايشله ديكجه قارايدى كى داغى - تپه نى،
 تورپاغى، تارلانى بوروموشدو. قارلارا ايز سالا
 - سالا، «آيدىن» ين نه اىچون تك باشينا «قره
 قوش» كندينه گئتديگى منى بىراوزون فكره
 آپارمىشدى. آمما دوغروسو فيكرىم
 ايشله ميردى. «آيدىن» ين باغىرساقلارى
 ائشىگه توكولموشدو. قانى آخىب نئجه متره
 قدر قارى رنگله ميشدى. يازىق «آيدىن» ين
 بئله اؤلمه سى هامىنى ماتمه باتىرمىشدى.
 هامى ميزىن گؤزلى قارلاردا ايزى قالمىش
 «قورد» لارىن عييه جر پنجه لرىنه
 تىكىلمىشدى. قارى ناخىشلايب دونان قان،
 آزجايوندىن قاباق زاوللى بالاچا آيدىن ين
 حيات شيره سى ايدى، آمما ايندى □...

* * *

گون لر، آيلار دولانىردى. مدرسه لرىن
 تعطيل اولدوغونا آزقالىردى. داهان اون - اون
 بئش گوندىن سونرا، «زورآوا»
 دان گنده جك ايدىم. آمما هله ده «آيدىن» ين
 اؤلومو اوره گىمى سيخىردى. لاپ چتىنى ده
 اوراسى ايدى كى «آيدىن» ين نه سببه قره
 قوشا گئتديگى هله ده آيدىن لاشمامىشدى.
 كيمسه بو خصوصدا دانىشمىردى.
 هله ده بو تاپماجانين آچارىن تاپمامىشدىم. تا
 اوگون يئتيردى. گئجه ايدى. آي گوموش
 ايشيقينى هر يئره ساچاركن سرىن بىر يئل
 اسمكده ايدى. بىردن آياق سسى

ائشيدىلىپ، چىگىز آياغا قالخىدى. «عباد
عمى دىر گلىر» دئىب اوتوردو. «عباد
عمى» نىن ايشى مدرسه نى سىلىپ
سوپورمكايدى. ھمىشە قالىن
شىشە لى گۆزلوگو گۆزۈندە اولاردى. دولت دن
ھىچ بىر گلىرى يوخايدى. تىجە آي باشى
شاگردلردن بىر نىچە تومن آلىپ يىددى باش
عائىلە سىن گىچىندىرىدى. چوخ گونلر
شامدان سونرا گلەردى مدرسە يە باشلاردىق
صحبە. اوگون دە اوبىرى گونلر كىمى سۆز -
سۆزۈگىتىردى، آرشىن بىزى. گىجە نى
ياري لامىشدىق كى «عباد عمى» ئولرىنە
سارى يولا دوشىدو. داھا «آيدىن» ين
اۋلومو آيدىن لاشمىشدىر. اورە گىمدە درىن بىر
نەرت دويغوسو اويانمىشدىر. دىشلرىم
كلىدلە نىب، يوموروقلارىم دويونلنمىشدىر.
داھا تاپماجانىن اچارى تاپىلمىشدى.
عباد عمى او كدرلى حادثە حاققىندا
بئىلە دئىرىدى:

«جانىم سىزە دئىسىن كى بىلمىرەم
بىلىرسىز يا يوخ، ناكام «آيدىن» ين ددەسى
ترىاكى اولوبان ايشى اونا - بونا عرضە
يازماق دىر. آخى اونون قدىم ساوادى وار.
كىدە «مىرزە قلى» آدىنا معروف دور.
بىچارە «مىرزە قلى» دئىمە اوگون
خستە ايمىش. ترىاكى دا قورتولموشايدى.
قىشىن سويوغودا بىر ياندان يازىق

ايتگين اولدوز

«ميرزه قلى» يا ائشىگه چىخماغادا
حال قويما ميشدير.

آيدىن كى مدرسه دن يئتيرىر
«ميرزه قلى» اونو قره قوشدان گنديب تريك
الماغا مجبور ائدير. آخى قره قوش كندىنده
اونون بيركوره كهنى واركى ميرزه قلىنى
تريك سيز قويماز قالا. بيراز گؤتور قوي
دان سونرا بئچارا آيدىن قره قوش كندىنه
گئتمگه راضى لاشير.

آما دئمه گينه كى قيشين سويوغو
آج قوردلاري يولا ساري چكىب دير و «آيدىن»
ين اجلى ياخيندير. نئجه كى ده گوردوك او
ايش كى گرگ اولماي ايدي اولدو. آلاھين
مصلحتينه قربان اولوم، اونوندا
آلنين يازيسى بئله يازيلمىش ايدي...

1360

آياقلانان قارلار

ائشيدركن گؤزلىرىم دولدو و بير آن
اولورسادا كئجه جك گونلرين فكرينه دالديم. و
قىزمار خوزستان چؤلونده، سانكي آمانسىز
بىرسويوق بوتون وارليقيمي اوشوندوردو.
دايانمادىم تله سديم. قاچديم وچاتدم. ولي
گورمه ديم. آما گوردوم او كئچن گونلري كي
دومانلار ايچره ايتميش آغ اوريكلي
تورپاقلار كي، تكة آنجاك ايشيلدايىب
آياقلانان قارلارين اهمالجا سسي كي
پيچىلدايىرلار. كئچميشي يادا
ساليب «اصلاني» خاطىرلايىرلار. او «اصلان»
كي بىرليكه گونلرله كلاسداهاولايىرديق
اوشوموش بارماقلايىمىز باشقا شاگردلرله
و كلاسين سويوق فضا سيني قىزدىرىرديق
اورهك لىمىز اىستي سي ايله وگولوردوك
اوشاقلارين قىروولي ساچلاينا و دئىرىگ:
«باخ اورا! قوجاليبيدي!» من معلم لري ايدىم.
تر آمان وئرمىردى. چؤلون هاواسى
ياندىرىجي ايدى. بمبالار گوللر هله
گورولدوردولار. آما هله من يئنه ده
قاچمالي ايدىم. قاچديم وچاتديم. گوردوم
بالاجا آرىق سىماسيني، نجه كي اونايىل

بوندان اولوارايدى. تىكجە سىربازلىق
پالتارلارى، يىكە گۆستىرىدى آزجا اونو.
گۆزلر سۆنۈك، دوداقلار سولموش،
آمما ھەر ايكىسى سۆزلۈ! وندىن سە منى
گۆرجك دال بادال اوجا - اوجا «سو» دىدى.
سانكى اوردا «سو» يون نە اولدوغونى تىكجە
من بىلىردىم ندى. و من دالدىم كىچىن گونلرىن
فكرىنە كى چاليردىم آليندىن آغاجى و
دىيىردىم «سو» دىمە «آب» دىمە كلاسدا و او
تىترەركن دىيىردى: - «اونودورام باغىشلا!
داي دىمەرم «سو» دىمەرم «آب». بو دىمە او
كلاسدا يوخ بلكە خوزستاندا يىنە
آب دىمەگى اونوتموشدور. گۆزلرىم
ياشارمىشىدى و اونون قان وئىرەن
ياراباغرىنى، قوينوما آلاركن ئوپوپ آللىرىنى
باغىشلا دىدىم. و اوتانچاقدان آرىيىب «سو»
اولماق اىستەدىم.
آرتىق ماجال اولمادى. محاربە
شىدەتلى ايدى. اصلانى آپاردىلار. خستەخانا
اوزاق ايدى. من دە گىتمەلى ايدىم. جىبەلر
منى گۆزلەيىردىلر.

اؤلار وار دؤندو يوخ

قورد دومانلىق آختاران كيمي
اوگونده ميدان شاهچي لارين ايدي.
شاهچي لار خوي - تبريز يولونو
باغلاميشديلار. يولدان كئچن ماشينلار
ساخلا تديرىب باشلايىرديلار سورغو سؤالا:
«شاهچي سان يا خميني چي؟!» سونرا
ماشينين بور - بوجاغيندان توتدو آدامين
توماني ناجان باش چكىرديلر. كيمسه ده
گولدن آغير سؤزدئسه ايدي ايشي
باش ايدي. گليب اؤزونو تاپانا قدر باش
گؤزوازيلميشدي. لاپ پيسسيده
اوراسي ايدي كي شاه عكسيده او
كسده اولماي ايدي. داها اونون كي
قالميشدي آلاها. ماشيني كي اودا

چكىلىردى ھىچ اۋزودە بىر دست ياغلى كىك
 يىيىب بىش - آلتى آغاچ دا
 پىداگىتمەلى ايدى. عرض اولسون عزيز
 دوستلار يىمىن قوللوغونا كى بو ھاي كۆيدە
 بىزىمدە فىلىمىز ھىندوستان يادىنا دوشىدو.
 آللى - آتمىش نىرىغىشىپ دوشىدو كى يولا
 گىدك شىھردە شاھ عليھىنە تىپھراتا. آز
 گىتدىك چوخ گىتدىك بىرازجا يول گىتدىك.
 دىمەگىنە بىز بورادا گىتمەك دە
 اولاق، شاھچىلاردا او طرفدە يورقان
 علىنى قانا بىلش دىرمەك دە. يورقان
 علىنىن اول دىندە ائلە بو شاھچىلار لا سوبو
 بىر آرخا گىتمەز ايدى. قىند كرخاناسىنا ھلە
 چاتىپ چاتما مىش دىق كى بىردىن بىرە يورقان
 على يە توش گىدىك. ازیلمە مىش ئىرى
 قولاغىنىن دىيى ايدى. حال قىيەدىن خبرىمىز
 اولوب قان گۆزوموزون قاباغىن توتدو. گىرى يە
 دۇنمە يىپ باشلادىق اوجا سىسلە شىعار
 وئرىپ اىرەلى گىتمەگە. بابالار دىيەن كىمى
 يولچو يولدا گرەك. شاھچىلار كۆرمىك ھىمىن
 سىسىمىز لاپ گىتدى گۆيە:
 بىز بو شاھى ناللىرىق ائششك كىمى
 چوللارىق

بىز دىيەنە باخماسا جىھنمە يوللارىق
 ائلە بو آندايدى كى شاھچىلار
 يومولدىلار. قازما - بىل ائدە دوشىدولر جانىمىزا.
 آمما بىزدە آللى بوش دىيىلدىك. ائدە دىيەنك

قازمابئل لره جاواب وئرمگه باشلاديق. ووركى
يورولاسان. يول گليب باشماق ييرتميشديق.
اۋلدى وارايدى دۇندى يوخ. شاهچىلارا بير
اود قويدوق كى گل گۈرەسن. آما آلاھدان
گىزلىن دئىل سىزدن نە گىزلىن، داھا
من بىلمەدیم نەلر كئچدى. او زامان گۈزومو
آچدیمكى گۈردوم اۋلوم حالىندايم. ائو
آدامىندان توتدو بوتون قوھوم - قونشو
دوزولموشدولردۇرەمە. داھا الگىم ألەنىب
غربىلىم گۈيدە فىرلانىردى. «آلاھ اوچونجودن
ساخلاسىن» دئىە اوزومو توتدوم جماعتە.
ھامى بو سۇزدن گولومسەيىب
باشلادىلاركى: - «موشتولوغوموزو وئركى
شاھ قاچدى! داھا اوچونجوندن خبر
بوخدور...»

بو خبرى ائشىدن كىمى ائلە بىلدىم
دونىانى منە وئردىلر. اىستەدیم يئرىمدن
قالخىب آتيلام دوشەمكى: - «آغير گل
مچىدقا باغىدى» دئىب سىنمىش قول -
قىچى مىن دۇزولمىز عذابى
اورەگىمى گۈينەتدى. او گئجە مگر
دانىشماقدان دويوردوق؟! سۇز - سۇزو
گتىرىدى آرشىن بئزى. آمريكالىلاردان
دانىشىردىق. او گونلردن كى آمريكالىلاربوردا
ووروردى قىلىنچى حلبدە اوينوردى اوجى.
آخى بير سرى دە آمريكالىلار منى بو گونه
سالمىشدىلار. ائو آدمى دئىەن كىمى

اولدن دهائله منيم اچليم جهره اري بيردي.
 ساليم باش گؤرا آپاران دئييلديم.
 ايندي سيزه دئيم آمریکالي لاردان
 كي کندیمیزین بیر آغاچ ليقیندا نم - تقدّر اونلار
 ایچون دام داش تیکمی شدیلر. ائله
 دام داش لار كي خان ساراي لاري دا او دام
 داش لارين يانیندا هئچ زاد ایدی. من بختي
 ياتمیشین زمیسی ده دوز دوشموشدي او
 دام داش لارين يانینا. گونون چوخ حصه سيني
 زمی ده کئچیرتدیگیمه گؤره آمریکالي لار
 يانیندا آل ایت دن مشهور ایدیم. باشینیزی نه
 آغریدیم. گونلرین بیر گونی اوتورموشدوم
 ائوده كي تاققاتاق کوچه قاپیسی
 سسله ندي. قاپینی آچیب اؤزومو تاپانا قدر
 دؤرد دؤره نی ژاندارمالار بورودو - داها قاقاق
 یولوم یوخ ایدی. هر یاراقیم دوزه لمیشدي
 قالمیشدي ساققال دارا غیم.

«ننه یاخشی ددهن یاخشی بیر
 دئه گؤروم نه اولوب» دئیکجه ژاندارمالار بو
 قولاقدان آلیب او قولاقدان اؤتوروردولر.
 دوشموشدولر ائوین جانینا. تندیردن توتدو
 طؤله یه قدر آختاردیلار. گوجلری
 گوجومدن چوخ زرلری زریمدن چوخ. بیله لرینه
 چکیل اویانا دا دئمک اولما ییردی. هاچان دا
 آغزیمی آچیب ایستیردیم دانیشام سسیم
 بوغازیمدا قالیب دئییردی لر: - «سنه بیر آش
 پیشیره کي اوزونده بیر قَریش یاغي

اولسون. ايت ندي بۇرك ندي؟! سن نه سن
خرايكارلىق ندي؟!...»

اودن بير زاد تاپانمايىب قوللاريمى
دالدىن چاتىب سالدىلار قاباغا. كنىدىن
پاسگاھىندا نه يئىيب سن تورشلو آش.
توفنگ قونداغى ايدى كى باش گۇزومە
ياغىردى. گۇزلىرى قىزارمىش ايكى
آمريكالى دا يومروق تپىك ايدى كى ھارامدان
توتدو گويسە يىردىلر. وورا - وورا داھى
سورغوسۇل ايدى:

- «دئە گۇرەك كىملرى تانى يىرسان؟
... اسلحەنى كىمە ساتىپ سان؟! ھاردا
گىزلە دىپ سن؟ ... آلچاق ... خائن - خرايكار
... ضدشاھ □...»

من دە - «واللہ باللہ باياق زمى دە
ايشلىردىم... دام داش لاراسىاري
گىتمە مى شم... آمريكالى لاردان بير زاد
اوغورلامامىشام...» دئىمك دن آز قالا دىلىمىن
اوجوندا توك بىتىردى. آمريكالى لار يىن دا
كىن لى گۇزلىرى ائلە منە زىللە نىمىشدى كى
سانكى دۈە نالبنده باخىر. آللاھ آداما وئىرنده
باجادان سالان كىمى، بىردن - بيرە ترسە -
تلە سىك «قاطىر عىسگر» اىچرى گىردى.
قاطىر عىسگرىن جىك بۇككونە بلدايدىم.
آمريكالى لار گىلمە مىشدىن قاباق بير
حصىرايدى بير ممد نصىر. آدى ايت
دفترىندە دە يوخ ايدى. آمما ايندى بير دم -

دستگاه صاحابی اولموشدوکی آدینی ائشید
 اؤزونو گۆرمه. اوزون سؤزون قیساسی بوکی
 قاطیر عسگر: - «اسلحه تاپیلدی! «مادام»
 ین کیفینده اییدی...» دئمک ایله منی
 بوراخماق بیر آن چکمه دی. او گوندن بری
 خسته خانالار یاتاغیم اولدو. توخدا ماغیم اوقدر
 چکدی کی هله ایندی ده عزرائیل صحیتی
 دوشنده آمریکالی لاریادینا دوشوره. آما
 عوضین بدل آدینلی اوغلو وار. انقلاب
 چاغلاری «یورقان علی» له بیرلیکده
 آمریکالی لارین باشینا بیر توی
 توتدوق کی مسلمان ائشیدیب کافر
 گۆرمه سین. دام - داش لاریندا بیر شوشه
 قالمادی کی سینق - سینق اولماسین.
 آمریکالی لار کاسا - کوسالارین
 بیغیشدیریب قاچاندا، بیز جماعتدن ائله توك
 سالیردیلار کی گل گۆره سن.

قره گونون عؤمرو آز اولار. انقلاب کی
 ظفر چالیدی منیم ده کئفیم دورولدو. یئرده -
 گۆیده دورما ییردیم. داها بیر اجنبی یوخ اییدی
 کی اؤز یوردوموزدا اؤزوموزه زور دئسین □...
 دونن کی بیزیم آروادین خبری اولموشدو
 «محمد رضا شاه» ین اوغلو «رضا پهلوی»
 بیرمی بیر آذر مناسبتی له سؤیله ییب:
 «بو دفعه بیرمی بیر آذر «نجات آذربایجان»

عليرضا ذيق

دان «نجات ايرانا» چئويره جه ييك» بير آن
گولمكدن دورموردي. گوله - گوله دئيردي:
- «بيرين كنده يول وئرميرديلر، كدخدانين
سوراغين توتوردو!»

1359

يوخا قلم ايشلەمز

وبالي دئيەنلرين بويوننا، شاھ زمانى
دولت آلىندى كىند اھلى بىريوللوق زارا
گلمىشىدى. يالان سۆزدىن فايدا يوخدور. دولت
كتدىلرى داراقىسنامىشىدى ارىكك سىزدە
دوغون دىشى سىزدە. يوخا قلم
ايشلەمز. گۆزل آباد كىندىندە يئددى قونشو بىر
قازانا محتاجايدى، ھاردا قالسىن ھلە دولتە
احسان - خىرات وئرسىنلر. كىند اھلى: -
«گوروموز وار كىنىمىزدە اولسون؟!» دئىيردى
دولتدە: «چوبانىن گۆيولو اولسا قرە سودان
قاىماق توتار» سۆيلەيىردى. ايش لاپ پىس
ئىرە چكىمىشىدى. ولولە -
زلزلەدن كىچمىش ايدى. گونلرين بىر گونو
كتدىلر ايىن اوجونو تاپدىلار. ائل گوجوسئل
گوجو. كتدىلر توپلاشدىلار. بۆركلرين قاباغا
قويوب اوتوردولاردوشونمەگە. بونلار بوردا
دوشونمكە اولسونلار من سىزە
خبرگىتىرمكەدە. ائلە بو آندا گون نم - ھاردان
چىخىركى دولت آدمىلارى دايتتىرىلر. كىند
اھلىننن ايگى گۆزو وارايدى بىرىندە بورج
ائلەدى. بو قرە اوقرەلرە بنزەمزايدى.
ھامىسى شىرطى شوخومدا كىسمك

ايسديرديلر، كندين ميدانيندا بير سس
 دوشموشدو گل گۆره سن. سۆز واختينا چكر.
 ائله بوو اختلار ايدى كي كتدي لر آز قالدى
 بوينوز چيخاردالار. نئچه نفرتوفنگلى،
 زيرناچي بايرامين قول - قيچيندان ياپيشيب
 باسديلار ماشينا. كتدي لر گليب اؤزلىنى
 تاپانا ايش - ايشدن كئچميش دي. زيرناچي
 بايرامي آپارميشديلار. زيرناچي بايرام
 طوي لاردا چاليب اوخوياندا، شاها
 تعريف دئمه ميشدي. كند اهلي نين ايكي آلي
 اولدو بير باشي. نئيله سينلر نئيله مه سينلر
 دوشدولر يولا. آز گئتدي لر چوخ گئتدي لر بير
 قدر يول گئتديلر. گنديب ضامن اولوب زيرناچي
 بايرامي حبس دن قورتارديلار. هاننان - گئژدن
 كنده قايتماق ايسديرديلر كي بيردن بيره،
 «يورقان علي» دئدي: - «همي تجارت همي
 زيارت، بوراجان گل ميشيك گلين گندهك
 بير مدرسه نين ده تكليفيني سوروشاق.
 دئيه سن آغلاما يانا ممه يوخدو...» آخشاما
 ياخين ايدى كي كند اهلي كور پئشمان
 قايتديلار. آمما كورتوتدوغونو بوراخمايان
 كيمي گۆزهل آبادلي لاردا اوزدن گئدهن
 دئييلديلر. گون ايله باتيب گون ايله
 چيخيرديلار. دولت اونلاري قاپيدان
 قوووردي اونلار باجادان گيريرديلر. آمما آدم
 گرگ انصافيني آياق آلتينا قويمايا. كتدي لر
 اوزو آياق داشي اولسايدى دولتين اوزو دوه

دیزی اییدی. دردچوخدی ائشیدن یوخ.
کتدی لرین ایشی سویوق دمیر
تاپداماغاچکمیشدی. دولته شیطان آتیندان
انمیردی. کتدی لر دئیکجه دولته دئییردی:
- «یای وار قیش وار، چوخ ایش وار»

دولت دئیهنده اولدو، نه گؤزل آباد
کندینده مکتب تیکیلدی نه ده کندین
اوچولموش ویرانا مدرسه سی دوزه لیدی.
دولت مدرسه تیکدیرمگه اوچمین متر تورپاق
کتدی لردن ایسته ییردی. سو اولمایان یئرده
تیمم واجب اولان کیمی، کندین مسجدیندن
مدرسه عوضینه استفاده ائتمگه باشلادیلار.
آیری بیر یول دا یوخ اییدی. آما بودا
چوخ چکمه دی. شرع بو ایشه یول وئرمیردی.
بئله لیکله مدرسه بیر یوللوق تعطیل اولدی.
شاگردلرده هره سی بیر یانا داغیلدیلار. بیری
گئتدی ناخیرا، بیری گئتدی داوارا، بیری
گئتدی □ ...

آیری اوتوراق دوز دانیشاق، هاننان
گئژدن دولته رحمه گلدی. گؤزه ل آباد دا
مدرسه تیکدیرمگه سؤز وئردی. «معارف»
رئیس ی مدرسه تیکدیرمک موشتولوقونو
گؤزه ل آباد لی لارا وئرنده،
کتدی لرین هامی سین ی گولمک با سمی شدی،
اؤز - اؤز لینه دئییر دیلر: - «ائش شگیم اؤلمه
یونجا بیتینجه، یونجا سارالما توربا تیکینجه»

آما شيطان قولاغينا داش - تورباق،
يونا ساراليب ائششك اؤلمه ميشدن قاباق
دولت مکتب آچىدى.
گۆزەل آبادلى لارسۇينجك لريندن دوه كيمي
اويناماغا باشلاديلار. زيرناچي
بايرامداقورخمادان ائله زيرناچالدى كي
دوردونجو گۆيون ملكلري قولاق لارين توتا -
توتا آلتينجي گۆيه اوچوب زيرنا قورتولانا قدر
اورادا اجاره نشين اولدولار. قديمدن دئميشلر:
«دوه اوينايندا قار ياغار» ائله ده اولدى.
زيرناقورتولا قورتولدا خبر گلدى كي
مدرسە نين معلمى گلير. ممة يئە نند
پە يئە نە قدر باشماقلارين قولتوقلارينا
ووروب باشلاديلار كند بويوقاچماغا.
كتدى لرين بعضي سي ائله قاچيردى كي
ائله بيل طلبه آليندن كئفلي قورتولوب. هاننان
- گئژدن آغامعلمە چاتديلار. سلام وئريب
جواب آلان خوفوندان قورودو. گۆزەل آبادلى لار
ياغيشدان قورتولوب دامجى ياراس
گلميشديلر. هرە باخيردى او بيرى سينين
اوزونە. «يورقان علي» يە پىچاق وىرسايدىن
قانى چىخمازدى. زيرناچي بايرامين
زيرناسى اغزىندا قوروموشدو. گۆزەل آبادلى لار
دوشاب الميشديلار مريا چىخميشدى. كتده
كىمسە معلمين دىليني قانميردى. هامى
معلم ايله لال اويونى كيمي دانىشىردىلار.

آخي اونلارين هئچ بيرى فارسجا
دانشماقي باشارميرديلار...

* * *

آيلارايدى گؤزهلآبادلىلار ايش -
پئشه لر ين بوراخيپ معارف اداره سينه يول
دؤيوردولر. زيرناچي بايرام معارف اداره سينه
گيريردى يورقان علي چيخيردى. يورقان علي
گيريردى زيرناچي بايرام چيخيردى. تا كي
معارف رئيسي سؤز وئردى فارس معلميني
دگيش سين. معلمى دگيشه نه جك معارف
رئيسي اؤزو اونان تئز عوض اولور. هر نچه
گوندن بير، يئني بير رئيس تشريف گيتيرير او
بيرى رئيس تشريف آپارير.
آما گؤزهلآبادلىلاردا اوزدن گنتميرلر. اوقدر
معارف اداره سينه يول دؤيورلر كي بوتون
«معارف» اهلى اونلاري تانير. حتي
ايشيتديگيمه گؤره آخirlاردا، زيرناچي بايرام
زيرناني بوشلاير و يورقان علي ايله
بيرليکده اکابر کلاسينا گنتمگه باشلاير. آخي
اودا ياواش - ياواش ائل دردينى بوراخيپ شاه
دولتينده، رئيس اولماق فيکرينه
دوشموشدور.

1361

طاماح ديشي

گون اوگون دئيل اما آلاه همان
 آلاه دير. آخسام چاغي ایدی. سس - کوي
 قهوه خاناني بوروموشدو. بيري کسیردي
 بيري بیچیردي. داهادوغروسو تازا
 آنلامیشدیق کي بو اوچ آیدا قیلدیغیمیز
 نامازلارین هئچ بيري قبول اولماییب.
 «مشهدی احمد» ین سسی گره نی کیمی
 بؤرولدوردو. یئر - گویه یامان دئمکدن
 بورولموردی. جماعتین هامی سین
 تقصیرکار بیلیم گناه لارین هامی سین دا
 بیخیردی بیزیم بونوموزا. دوزونه
 باخسایدیق اوندادا گناه یوخ ایدی. «مشهدی
 احمد» ین اولدنده ائله بو
 ایشه راضی چیلیقی یوخ ایدی. دوزو هئچ
 بیزلرده گناه صاحبی دئیل دیک. ایش ایدی
 اولموشدور. بیز هاردان بیلیردیک کي ایش
 بورا یئتیره جک دیر. اما «مشهدی احمد»
 دئیهن کیمی بیز اولدنده ائله گرک
 طاماح دیشی میزی چکیب آتاردیق. «حاج
 حسین آغا» کي ایچری گیردی های کویدن
 آزالدی. بو ایشه اگر بیر چاره قیلان اولسایدی
 اودا ائله «حاج حسین آغا» ایدی. «حاج
 حسین آغا» نین رحمتلی آتاسی دا ائله

آغزي كسرلي ايتي بير آدام ايدى. «حاج حسين آغا» توتون كاغاز چىخارديب بيرجيغالا يانديراركن اوزونو خلقه توتوب دئدى: — «دوزدوركي ايش دي اولوب كنجيب. آما بيزده ائله يه بيلمه ريق كي آلايه تعالىانين شرعيندن اوزدؤنده رك. «مشه دي احمد آغا» نين بووردوغو كي مي منيمده نظريمه بئله گليركي گلين بير پول ييغاق و او خارابانين پولون «قلى خانا» وئرمك ايله داها بوندان چوخ معصيته باتما ياق و جاناسينه ر اوردان استفاده ائلي ياق...»

آزجا سونرا ائلده بو ايشه راضي چيلىق ائديب قرار اولدو صابا حدان ائو حسابي پول ييغيب «قلى خانا» وئرمك ايله حلال ليق آلاق.

ايكي - اوچ گونه پوللار ييغيلدي. گون اوگون اولدي كي بئش آلتى نفر ييغيشيب يولا دوشدولر. آلايه - آلايه ائيرديك كي بلكه تئزليكله «قلى خان» دان حلال ليق آليب بو نئچه آي دا قيلديغيميز نامازلارين هئچ بيرى هئچه گئتمه سين. هي اوره گيميزده دئيرديك كي: «ايندي بلكه گلدي حلال ليق وئرمه دي، اوندا نئيله مه لي ييق؟!» بو نگران چيلىق لار بير يانندان، تازا بوي - باشا چاتميش بئيني پوف جاوانلارين حرصيه بير يانندان. جاوانلار غضيله دئيرديلر: — عاقليزا دعا يازسينلار سيزين او! ديلسيز آياقسيز

بوللاري آپاريب گۇر كيمين جيينه
 تۇكورلر □...» البته اولاردا گناه يوخايدى.
 اربابدان هئچ بيزيمده خوشوموز گلמידى.
 هله سگگيز دوققوز آي بوندان قاباقايدى
 كي اربابين اداملاري تورپاق اوسته
 ويريب منيم باشيمي چاپميشديلار. آما
 نئيله مەك. الحمد لله كي بو قدر
 كندلرين ايچينده بيزيم كندايدى كي شانس
 گتيريب ائله يه بيلمىشدى يئرلري بۇلوب
 اربابلاردان آلسين. منيم كي ازلدن بير قارىش
 يئريم يوخايدى و او بونون يئرين اكمگدن
 آزقالا جانيم چيخىردى، ايندى گئنه بير
 قارىش تورپاق صاحابي اولموشام كي اوزوم
 اوز آغام اولام. آما بو ايش او ايشلره بنزه مز.
 دونيا ائله بو دونيا دئييل كي! آلاهي دا آدم
 گر ك ئوز باشي اوستونده گۇره □... گون آز
 قاليردى باتاكي حاج حسين آقا گيل
 يئتيرديلر. قولاغيميز سس ده ايدى كي گۇره ك
 نه اولوب. «حاج حسين آقا» ماشين دان كي
 اندى اول ايش كي گۇردى آليني داز
 باشينا كي قارا - بير ايپ بۇرك آلتي ندا
 گيزلن ميشدى چكيپ غرور حسي ايله ظفر
 چالماقلارين و حلال ليق آلماقلارين
 ايدين لاتدى.

هامي ميز شنليك انديب سئوينجك
 حاماما ساري يوللانديق. داها آلاهي ميز
 وئرميشدى. بو گوند بري غسل لار و

ايتگين اولدوز

نامازلاريميزين هاميسي قبول ايدي. آخي
حامامين يئرین انقلابدان صونرا کندين
اربابي «قلي خان» دان مصادره
اتميشديق کي ايندي او يئرین پولونو
وئريب «طاماح ديشي» ميزي چکميشديک.

1359

اوروج آغا

اوروج آغانين ذات و سودينه بلد
اولماسايديم، آلاھ شاهدهدي هئچ هئچينه
يئيرمدن اوينايب، آغزيمي آچيب دانیشان
دئييلديم. راستاحسيني بو كي ساح باشيما
ساققيز سالماي اولسامدا، شيطان
آتيندان زور ايله ده يئنه دئييلم. كهنه
قبرلري سؤكمك گرك. بونا گؤره ده
اوروج آغادان دانيشماق گرك. البته حقي
ناحق ائلي يئنه ناكيشي دي.
نه تهر اولور سادا، آراميزدا بير دوز - چؤرهك
حقي ده وار. بيرمي ايل دوستلوق ائتميشيك.
آما ديلم - ديلم اولسون بو ديلم كي يئنه
راحت دورمايير! نه دوستا حرمت ساخلايير نه
يادا. اوتانماز - اوتانماز منيم بو آغ
آباغ اوزوموده اوروج آغانين يانيندا قارا ائدير.
نئيله مك دا منيم قارداشيم، «مشدي عباد»
كي مي منيم بو ديلم ده نوعي عادت كرده دي.
ايندي شايد دئيه سينيز كي : «بابا بيزي جانا
يئيردين دئه گؤرهك نه اولوب آخي؟!»
آزجادؤسه نيز دئيم دا باش اوسته. بو اوروج
آغانين جيگ بؤككونه سيز مندن ياخشي
بلدسي نيز. آخي بو اوروج آغالاردان
يوردوموزون هر بير يئرینده تاپماق اولار. تكجه

آزجا دقت ايسته بير. او اوروج آغاداكي من
 دئيره م نه دينيندن كئچن دير نه ديناريندان.
 يالان سؤزدن فايدا يوخدور، دئييب لرساققالي
 اولمايانين سؤزو كئچمه ز. آما آند اولسون
 يورقان علي نين تازا اوغورلانميش يورقانيكا
 بو سؤزلريمده بيرجه يالان يوخدور. بئش -
 اون ايل بوندان قاباغا قاييديرام. او زامان كي
 پولسوزلوقدان اوروج آغانين جيب لريده اوروج
 توتوموشدولار. يئددي دگيرماندا بير پونزا اونى
 يوخ ايدي. آما باشي ايلقارا قربان
 اولانلاردان ايدي. بوش آل ايله ائله كتابلار
 چاپ ائتديرپ ياياردى كي
 گؤزون كتابا ساتاشان كيمي، قورخودان
 توك لرین بيز - بيز دورماسايدى دايقين كي
 «ساواك» آليندن دورد آغاج قاچمالي ايدى.
 آما صونرالار
 بيلميره استخاره نه جور گلدى كي اوروج آغا
 بيردن - بيره پاك دگيشيلدى. دوزو بوكى،
 پهلوي رژيمي نين چؤنمه گيندن بير - ايكى
 ايل كئچمه ميشدى كي اوروج آغادا چؤندى.
 اولدى بير باشقا آدام. آما كچميش
 عادت لرین بوسبوتون اونو تماندان، يئنه
 دوشموشدو كتاب خطينه. نه يورولماق
 بيليردى نه دايمانماق. اوروج آغا اولموشدو
 درجه بير ناشر. اوروج آغا خلقه خدمت ائتمك
 يولونو تازا تاپميشدى. يئميش سيزليكدن
 ايگده يه قاقا دئيه ن اوروج آغا، بير وار دولت

باش باغلاميشدي گل گۆره سن. دئدي گينه
گۆره، اوروج آغا بير زامان آيليب آل آتسين
جيبينه گۆرسون كي جيب لري ده اؤزو تك
اوروج دي. پول ايچون ده هر قاپيني دؤيسون
چراغ يانماسين. بير آلي اولسون بير باشي.
نهايتده بورچ دان - خرج دن بيرآز پول جورله ييب
«جنايي - پليسي» بير كتابين نشرينه
الله شيسن. كتابين چاپ اولوب بازاردا
ياييلماقي همان ساتيشي دا همان.
قازانجي دا داها آرتيق. ائله بو آندان اوروج آغا،
يولونو تاپير. باشلاير عشقي - پليسي
رمانلار چاپ ائتدير يايماقا. پول دا
سئل كي مي گلير.

بلي منيم عزيزلريم، اوروج آغا داها
اول كي اوروج آغا دئييل. آما سؤز - سؤزه
گلنده، اوروج آغا يئنه اؤزونو خلقين بؤيوك و
صادق قوللوقچوسو سانير.
اوروج آغا: « كتابلار يمين ساتيشي،
منيم ايشيمين نه قدر «خلقى» اولدوغونو
گؤسترير» دئير.

باشى بلالى دىلى ميز

آرمود كالدي يئمك اولمور، هر سؤزو
آچيب دئمك اولمور. آمما جهنم، من
دئيه جگم، باغیراجاغام تا دنيا آگاه
اولسون كي او اؤزاجلي له اؤلمه دي. بلکه اونو
ملت دردي قوجالتدي، سارسيتدي
ياري جان ائتدي و نهايتده ايسه، تورپاق
ياخشى آداملاري اؤز طرفينه
چکن کيمي، اونو اؤز کامينا چکدي. اؤزوده
نامردجه سينه. بئچارا يامان
کيشي ايدى. خيرخواه انسان ايدى. اونون
ناغافل اولوموندن چوخلاري
کدرلن سهده چوخلاري سئويندى. سئوينلر
ايسه، بدبخت چي ليکدن او آداملارا يديلاركي
اونلارين دردلرين چکمکدن بئچارانين بير آن
آلي اولموردي.

يازيچي ايدى، شاعرايدى، عالم ايدى.
«ناطق» ايدى. من نه بيليم بئله بيرزاد ايدى.
ياشسي يئتميشدن آشسايدى دا، گون
اولمازدي قلم کاغاذي اونون آينده
گؤرمه يه سن. او اوله ن گونو، جگريم آز
قاليردي کباب اوللا. صون نفس لرین چکه -
چکه، آداما ائله گليردي كي بو نفس

دئيل چكير بلكه سن، من و او - بونون
غمي ديركي چكير.

دوغرودان دا بئله ايدي. او ملت
يولوندا، خصوصاً بيز تورك لريولوندا، استغفرالله
سيز تورك لر يولوندا جانان مالان
كئچميش دي. بئچارانين ائتديگي وصيت لر
باره سينده، وقف ائتديگي مال -
دولت لر حاقيندا نه قدر چوخ دئسم يئنه آز
دئميشم. سيز اونون محبتينه
باخين، بيز لر ين ده ناشو كورلوغونه، تفاوت
يئردن - گويه دي. آجيجينيزا گلمه سه
بيز آذربايجان لي لار دوز يئييب دوزدان
سينديرانيق. نئجه دئيه لر بيز هله
اونون قدريني صونرلار بيله جه بيك.

او گون يازيق كيشي نين ايستگيندن
- محبتيندن بيري ايله دانيشاركن اوتانماز -
اوتانماز دؤنوب دئيركي: - «هئچ بيليرسن او
بيزي نه جور ايستيردي؟!» دئميشم: «يوخ!
نئجه بيه!» باشلايركي: «او بيزي
چوخ ايستيردي بير گؤزوده يوخ ايستيردي.»

قالميشام كافكي نئجه ياني او
بيزي چوخ ايستيردي بير گؤزوده يوخ
ايستيردي. بيه ايسته مگينده قاش - گؤزو
اولار. بيه من اونوتانيميرديم! بير عؤمور
قونشولوق ائديب دئيب گولوب
دانيشميشديق!

من اولوم وصیتینه بیر آدام اوزلو قولاغ
 آسین گؤرون نه دئییر: «تبریز اهلی و
 آذربایجانین باشقا شهرلرینده یاشایان
 انسانلارا بورج دورکی فارس دیلینین تبلیغی
 یولوندا جاندا - مالدا کئچسین لر. تا بئله بیر
 فکر ایره لی سورولمه سین کی، فارس دیلی
 آذربایجانلی لارا زور ایله تحمیل اولور. بلکه
 هامی بیل سین کی آنا دیلده دانیشماغی،
 آذربایجانلی لار عار بیل یب فارس دیلینین
 ئویره نمگینه هوس گؤستریر لر.»

آغا بیه بوندان یاخشی سؤز؟! اگر
 من اولدن فارس اولسایدیم اوندان نییه اوتوز
 ایل تهراندا قالاندا صونرا، یئنه آغزیمی
 آجیب دانیشاندا هامی بیلیردی کی من
 تورکم. اونون آرزوسو بیز ملتین
 ترقی سی ایدی. آرزو ائدیردی او گونو کی، بیر
 گون آذربایجانلی آنالار، آنادیل
 عوضینه اوشاقلارینا فارسی دیل ئویره دیلر و
 بو خیر خواه ایشه ده قیزقین هوس گؤستریر لر.
 تا گلن نسل، تهراندا یاشایان نئچه میلیون
 آرتیق آذربایجانلی فهله و کاسیب - کوسوپ
 کیمی، تهراندا گلنده دیل قانمازلیقدان تهران
 خیابانلاریندا آوارا - سرگردان گزمه سین لر.
 گؤرون او نه لری دوشونوردی بیر نه لری؟!
 گؤرون او هارا فیکیرله شیردی بیز هارا.
 آلا هاونون قبرینی نورباران ائله سین. او
 دنیا سین ایشیق ائله سین. رحمت لیك برك

آدام ایدی. اونو تمامیشام او گونوکی منه دئدی: «دور گئدک مرندە. اوردا بیر کند وار آدی «گلین قیه». اوردا نئچه طایفا وارکی، آذربایجانین قدیم دیلینده دانی شیرلار. یانی مغوللار آذربایجانلی لاری تورک ائله مه میشدن قاباق بوتون آذربایجان ملتی، بو دیلده دانی شیر دیلار. داهادوغروسو فارسجایا یاخین بیر دیل دیر. آدینا «هرزند» دیلی دئییرلر. گئدک اورا بلکه بیر کتاب یازدیم.» دئدیم: «گئدک»

دوشدوق یولا. بیر گون صورنا چاتدیق اورا. بیز اورا چاتانا چورتوموز پوزولدو. سحرین کله سیندن ناهارین ایستی سینه قدر ایکی نفر دن چوخ تاپیلما دی او دیلی بیل سین. ئوزلری ده ایش دن دوشموش قوجا. گرک باغیراردین، چیغیراردین تا بیر زادی اونلارا آنلاداردین. قولاق لاری آغیر ائشیدیردی. دانی شماغادا حاللاری یوخ ایدی. رحمت لیک کدرلندی، تأسفلندی کی بو گئیش - بولوش دنیا دا، تکجه ایکی نفر قالب کی آذربایجانین قدیم دیلین باشا ریرلار. اوتوردولار صحبتە - وحدتە - تا کی ندنسه رحمت لیک ایله سؤزلری چیخدی. دوردولار جنگه - فنگه. رحمت لیک دئییردی: «یوخ! اولماز کی اولماز. تاریخ باشلانان سیز ائله بو تورپاقداسیز.» اونلار دئییردی: «بیز طالش لی بیق و ایکی یوز ایل اولماز کی

بو تورپاقا گلمیشیک. «رحمتلیک باغیریردی: «سیزین دیلی نیز قدیم آذربایجان دیلیدی.» اونلارچیغیریردیلار: «بیز طالشلای ییق و دیلیمیزده طالش دیلی دیر. حتی بیزیم فامیل لریمیزدن بیریده بو آغادیر. اوچ گوندو طالشدن قوناق گلیب. صاباحدا گنده جک!» خلاصه ایش پیس یئرہ چکدی و بیز، کور - پئشمان تهرانا ساری قاییتدیق. یولدا رحمتلیگین آلیندن قلم - دفتردن باشقا بیرزاد گؤره نمزدین. نه یئیردی نه ایچیردی تکجه یازیردی. یازدیغی کتابی من صورالار گؤروب، سئوینجیمدن یئرده - گؤیده دورموردوم. نه باشی نیزی آغیریدیم، رحمتلیک او کتابدا، خلاصه کلام ثابت ائتمیشدی کی آذربایجانلی لار مغول تور - تۆکونتوسو اولاراق آذربایجانین قدیم دیلینین، هله ده آذربایجاندا رونقی وار. و او دیل ایسه، فارسی دیلینین لهجه لریندن بیریدیر. مخصوصاً «گلین قیه» دن مثال لار گتیرمیشدیر.

رحمتلیک او کتابدا، گؤرون نه گؤزل سؤزلر دئییر:

– «آذربایجانلی لار همیشه گؤزل فارس دیلی و ادبیاتی نین و ورغونوایدیلر. و بوتون درباری شاعر و یازیچیلاردا تورک اولدوقلارینا باخمایاراق فارس دیلینده یازیب یارادیبلار» من دئیهنده بیزیم

درديميزرحمتليگي اؤلدوردو سيز
اينا نيميرسينيز. امما آند اولسون پيره -
بيغمبره، او وصيتينده بوتون وار - يوخونو، باغ -
زميسيني، كارخانا شركتيني وقفائديب
باغي شلايب او يولداكي اؤزو او يولون
سارسيلماز يولچو سوايدي. اونون يولودا،
آذربايجان مدنيتي اوغروندا چاليشماقدان
باشقا، بيرزادئييلدي.

درد چوخدي ائشيدنه يوخ! هر
كمالين بير زوالي اولدوغوكيمي، قورخوم
بودور چوخ چكهميه كي، انقلابين قمه سي،
اونون وقف ائتديكي مال - دولته ده ايليشه و
مصادره زاد اول. امما آلايه اوگونوآپاريب
گتيرمه سين. بئچارا اگر ائشيدنه، قيرده ده
راحت قالا نماز. بيرده سن سايدغييني ساي،
گور فلک نه ساير. دوغرودان يازيق لار
اولسون كي اونو ملت غمي اؤلدوردو، ولي
عزرائيلين آدي پيسه چيخدي □ ...

* * *

بنده حقير يورقان علي يه فقير، بو
سؤزلري بير مسلمان وطنداش آغزيندان
ائشيديرديم و يانيليرديم ياخيليرديم. ياري
يولدا چون قورخدوم بئله كي من يانيرام چوخ
چكهميه جك كولوم چيخا، يورقانابورونمگي
روا بيلمه ديم. آل - آتيم كاغاز - قلمه كي ...
البته بير كللك ده ويرديم. اودا بوكي، او
ايشله دن فارسجا - عربجه لغتلري بير

ايتگين اولدوز
سۇزلوك واسطه سيله ترجمه ائتديم تا
يوخاري داكي روايت دوغرولدو.

1362

قaban ديش احمد

بالين يئمه ميش بلاسین چكدیك.
ایشی میز دوشدو داوا دعايا. خوي دا حکیم -
دعانویس ائوي قالمادی کی اورایا بیر
باش چکمه یك. نال قیز دیرماق دان توتدو
زعفران سویوايله یازیلیمیش دعانی سالیب
سویا ایچمك دن الیمیز اولما ییردی. اجاق
مقبره قالمادی کی گئدیب اورایا دخیل
دوشمه یك. نذر نیاز ائتدیك. قوربانلیق
کسدیك. آما هئچ بیریندن بیر چراغ یانمادی.
باتمان - باتمان گلن درد مثقال
ایله ده چیخما ییردی. بالا - بالا لاپ جانا
گلمی شدیك کی دووار بییر
قونشوموز فاطماسلطان باجی هاراییمیزا
چاتدی. دئدی: - «گلین گئده ك ماکویا!»
خالا خاطیرین قالماسین دئییب فاطماسلطان
باجی ایله بیرلیکده آروادی داگؤتوروب ماکویا
ساری یولا دوشدوك. ماکویا گئده - گئده
فاطماسلطان باجی هامینی انگینی آلتینا
آتمیشدی کی:

- «نورانی بیر انسان دی. نفسینده
بیر برکت وارکی گل گؤره سن! بیردانا دعا
یازماقینان، قیزی مین محبتین ائله آری نین
کؤنلونه سالدی کی قیزی می بوشاماق

فيكريندن بيريوللوق دوشدو. اينديده
 گنديره م بير دعاآلام كي بلكه □...»
 گوناورتاچاغي ايدي كي
 «ميراحمد آغا باخيحي» نين ائويني تاپديق.
 مچيد آچيلماميش كور قاپيني آلان كي مي
 نوبه يه اوتورموش جماعت بيزي دوره له دي.
 يئدي آرخاميزدان سورغو - سؤال كي
 هاردان گليريك درديميز ندير؟! گينه آلاه
 فاطماسلطان باحي يا عؤمور وئرسين كي تك
 جانينا هامي يا جواب وئرب بيزيم ياخاميزي
 قورتاردي. يئدي سسگگيز جيفالا
 آليشديراندا صونرا هاننان - گئردن نوبه بيزه
 چاتدي. عيال ايله بيرليكه ائاقا گيريب
 ميراحمد آغانين كناريندا اگلە شديق. آما
 گؤزوم ميراحمد آغانين گؤزونه ساتاشان
 كي مي، بيردن منه ائله گليدي كي
 ميراحمد آغاني بير يئرده گؤرموشم. آما اونو
 هاردا گؤرمە گيم ياديمدا دئييلدي. شرعه
 گئدهن اؤز سؤزوني دانيشان كي مي منده
 باشلاديم آروادين باشينا گلن حكايه ني نقل
 ائتمگه. ميراحمد آغادا باشلادي تاس آتيب
 كتاب آچماغا. بئش - آلتی كلمه ده عربيجه
 فارسجا كي هئچ بير تاتين كتابيندا تاپيلمازدي
 اوخويوب دئدي: — «جادو ائديبلر.
 الحمد لله كي واختيندا يئتيريب سيز. ايكي
 گونده يوبانسايدي جادونو باطل ائتمك
 اولمازدي. جادونو باطل ائتمگه گؤره ايكي دعا

يازاڭاڭام. بىرىن آپارىب قىبرىستانلىق دا
قويلارسىز، بىرىن دن آپارىب سويلا سالىب
ايچرسىز. انشاء اللهكى مرادىز حاصل اولار.
صباح دا گلين دعالارى آپارىن...»

«صباح» آدى قولايما چاتان كىمى
دېم - دىك داشلانىب باشلا دىم دىل توكمگه: -
«آلاه سىزى بىزه چوخ گورمه سىن. سىزى
ساغاولاسىز. امما اگر دعالارى بوگون يازىب
وترسهز چوخ ممنون اوللوق. ائو- اوشاق
باشلىنادى گرك گئدهك. اوزاقدان
گلمىشيك...»

اوخوم داشا دگمه دى. مىراحمد آغا
دعالارى بىر ساعاتان يازىب وترمگه سؤز
وتردى. اتاقدان چىخىب چىخمايش فىكىر
منى گؤتوردى. مىراحمد آغانىن قىافه سى
لاپ نظرىمه تانىش گلىردى. مىراحمد آغانىن
باخىجىلىقى ايله قاپ قارا ساققالى
اولماسايدى لاپ دئيه ردىم قاپان دىش
احمد دىر. باشلا دىم اؤز - اؤزومله
دانىشماڭاكي: - «امما امكانى يوخدى.
ممكندى فقط بىر - بىرلىنه بنزه يه لىر. بىرده
قاپان دىش احمد هارا باخىجىلىق هارا! قاپان
دىش احمد هارا...»

نه قدر چالىش دىم عقلىم بىرانا
چاتما دى. دعالارىكى آلىب بئش - آلتى يوز
تومن اووچونا باسدىم. بىردن بىره گؤزوم
مىراحمد آغانىن بوينونداكى قره خالا

ساتاشيب شېهه م آز قالدي يقينه تبديل
اولا... هاننان گئزدن ماشينا مينيپ
دوشدوك يولا. فاطماسلطان باجي دا
باشلا دي بيزيمائو آدامينا قوش ديلي
اوخوماقاي:

— «دوغرودان گوردون نه نوراني
انسان ايدي؟! حقيقت كي... منده بير دعا
الديم كي قارداشيم قيزي نين اوغلو اولاي. آخي
اونو آري دارا قيسناپ كي اوغلان دوغماسا
طلاقيني وئره جك. آري بير...»

منيمده فيكirim اون - اون بئش ايل
بوندان قاباغا گئتميشدي. قابان ديش احمدي
دوشونوردوم. ذاتي قيريق بير آدام ايدي. اولو
ائششك اختاريردي نالين چكسين. ايشي
اونا - بونا عرضه يازماق ايدي. بوينوندا كي قره
خالي دورد آغاچدان بيلينه ردي. آما ندنسه
بيردن بوخ اولدي. داها قصه ميزده كيمسه
اونو گورمه دي. بو سوزلري ائله فاطماسلطان
باجي يا ايسته بيرديم دئيه مكي زور - مصيت
ايله قاباغيمي آليب اوره گيمده دئديم: — «آدام
يئندي آيلىق اولمازا! چاي
گورمه ميس چيرمالانماق ياخشي دئييل.
بيردن گلدي قابان ديش احمد اولما دي
اوندا آلاها نه جواب وئره جه گم؟!...»

بو ايشين اوستوندن بير آي
كئچمه ميشدي كي بيردن بيره آروادين
قوروموش قولو آچيلدي. ميراحمد آغانين

دعالاري دوشموشدي. داها يئرده - گؤيده
 دايانميرديم. اكر دئمه سه ايديلركي
 دوه اوينا ياندا قار ياغار باشلا يارديم دويونجا
 اوينا ماغا! امما سيزه دئيم كي عيالا نه
 اولموشدور. ايكي - اوچ آي بوندان قاباق ايدى
 كي يازيق عيال اوروج - آغيز حالدان گئديب
 يئره بيخيليب قولو توتولموشدور.
 هامى دئيردى گرك اوروج توتماي ايدى.
 وجودى ضعيف ايدى. امما آلاهدان گيزلين
 دئيل سيزدن نه گيزلين من اينانميرديم.
 ميراحمد آغا دئيهن كيمي اونا جادو
 ائتميشديلر. اوزون سؤزون قيسساسى
 بوكى آرواد توختماق همين مينديم ماشينا
 گندهم ماكوياميراحمد آغايا آل - قولون
 آغريماسين دئيهم. قاپدى قاچدى ماشينيندا
 بير ميراحمد آغا دئيرديم مين ميراحمد آغا
 آغزيمدان سوزوردى. صحبتين لاپ شيرين
 واخيتندا ايدىمكى بيردن بيره سؤزوم آغزيمدا
 قالدى. قاپدى قاچدى نين سوروجوسو
 بيردن باشلادى قاه - قاه هيريلداماقا و دئدى:
 - «رحمتلى نين اوغلو! اوباخيچى كي سن
 دئيرسن هئچ بيليرسن كيميدي؟! او قابان
 ديش احمد ديركى دنيا دا اوننان چالانماز...»
 سوروجونون بو سؤزو لاپ منى كيريتدى.
 اوره گيمدن گئچدى كي: - «پس منيم
 آنلاديغيم دوزايميش. آمما ئو آدمى نين شفا
 تاپماسيني كيمين حسابينا يازاق؟! اولماي

ايتگين اولدوز

ايره لي ده كي دوكتورون داوا - درمانلاري اونو
توختا ديب؟!...»

ماكويلا يئتيريب ماشيندان آنده، بير
صلوات چؤووروب استغفراللهتوبه دئييب
ميراحمد آغايا تۇحفه آپارديغيم قويونو
سالديم قاباغا دوشدوم يولا. ميراحمد آغا
باخيچي نين ائوينه يئتيره نه جك بو سؤزلر
ديلمين اوجوندا ازبرايدي:

- «انشاءالله كي قابان ديش احمد اولماز.
انشاءالله كي يالاندي. بيرده دونه ني دئمه بو
گونني دئه لپه ني دئمه دوگونني دئه!»

1360

فايتونچي

جوان قالديغينين تكجه رمزين بئله
سؤيله يردى: - «من سحرچاغلاري «شاه»
جماليني دويونجا سير ائتمه سي ايديم بئله
جوان قالمازديم. يوخودان دوراندا انسان شاه
جماليني زيارت ائتمه هئچ واخت قوجالماز.
من بونو تجربه ائتميشم!»
تک - توك ساچينا دوشن آغ دن لرده
اولماسايدى، بيرينجي نظرده دئيه ردين كي
اللي دن چوخ ياشي يوخدور. امما اؤز
دئديگي كيمي، دينمه دانيشما يئتميش
ياشي اولاردى. بير رنگي سولموش
«پهلوي» بؤركوده وارايدى كي باشيندان اوزاق
اولدوغونو كيمسه گؤرمه ميشدى. ايشي
گوجوده دوز اصوللي بللي دئيلىدى. قوجالار
اونون بير زمان فايتونچي اولدوغونو دئيه رديلر.
«ييرمي بير آذر» ده وئردىگي مانورلار ايسه
بونو گؤستيريدي. هر ايلين «ييرمي بير آذر»
گونو فخر دن اونو يئرگؤي توتمازدى.
«ييرمي بير آذر» گونلري فايتونچي نين
دؤشونده سايسيز حسابسيز مدال لار
پاريلدا ياردى. مدال لارين پاريلتي سي دا
اونلارين قيزيل - گوموش اولدوغونو دؤرد

آغاجدان چار چکَردي. مداللارين هاميسي «شاه بابا» سيني تحفه سي ايدي. «آريامهر» ارتشي نين خيابلاردا مانور وئرمه سي همان ايدي فایتونچي نين دا اجل سرعتي له يئر عالمينه نزول اجلاسي همان. او بوگونده هاردان اولماليدي بير فایتون باش باغلایاردي. آتلارين قاشقاسينا جاندا شاه عكس لرین ياپيشديرمايینجا خيالي دينچ اولمازدي. فایتونادا اوچ - دؤرد نفر زورنا - بالابانچي مينديرمه گي ثابت بيرعنعنه کيمي هر ایل دوام ائده ردي. بالابانچي لار چالماقدا اولایديلار، فایتونچي دا خيابلاري دؤرد نالا چاپماقدا. خيابانداکي او باشند بو باشادولو اولاردي ارتشي لردن، ساواکي لاردان و جماعتدن. گاهدانداکي زورنا - بالابانچي لار ساکت اولارديلار، فایتونچي نين مداللاري، آتلارين زينقيروولاريله بيرليکده «زينقازينق» سسله نردیلر. فایتونچي نين فایتون اوزه رينده شاهانه بير سايقدا شاخ دورماسي دا ديل لر ازيري ايدي. جشن مراسمي صونا چاتارکن، آمريکا سلاحي نا بورونموش فرمانده لر طرفيندن، فایتونچي نين شأينه، قالميان سؤزلر سؤيله نردي. ارتش فرمانده لري اونو «آذربايجان ناجي سي» و «شاهچي لارين تاجي» آدلانديرارديلار. گونلرين برگونو فایتونچي يا پيچاق ویرسايدین قاني

چيخمازدي، دئمگ ايله «ييرمي بير آذر» گونو
 عاشورايا دوشموشدي. آخي عزا گونو
 اولدوغونا گؤره، شاه سارايي «ييرمي بير
 آذري» جشن توتماماق
 مجبوريتينده قالميشدي. بودا «فايتونچي» يا
 برك توخونموشدور. آز قاليپدي
 باغري چاتلاسين كي اؤزونو ساخلايا بيلمير.
 تر - تله سيك فايتوني سازلايب زورنا -
 بالابانچي لاري دولدورور ايچينه. دئمه
 جماعتده ايشي آنلايب غيرت قانلاري
 جوشسون. جان اونون جهنم تاري نين.
 باش ياران قمه سي ايله زنجيرووران زنجيري له
 فايتونچي يا نه يثيب سن تورشلو اش. اوگون
 فايتونچي نين آنادان امدیگي سود بورنوندان
 گلير. مدال نشان لاري دا تالان اولور. آما
 خبري نيز يوخدور خبردن كي بو آخيرلارداو
 آلاه درگاهينا يالوارماقدان لاپ ياري جان
 اولموشدور. آلاهدان اولوم ايستيردي آلاه دا
 وئرميردي. داها فايتونچي نين باشيندا بير قارا
 توك قالماميشدير. بير دري اولموشدور بير
 سوموك. «شاه» ين قاچماسي بئچارا
 كيشي ني لاپ سارسيتميشدي. بير
 ياندان دا انقلابچي لارقورخوسوندان «شاه»
 شكل لريني ياندير، تبرليك ايچونده
 ائوينده بير شاه عكسي قالماميشدير تا
 سحرلر شاه جماليني زيارت ائديب توك لري
 آغارماسين. انقلابين ايلك گونلرينده،

فایتونچي دان ضدانقلابچي بېرده اۋزوايدى.
 كور توتدوغون بوراخمايان كيمي، فایتونچي دا
 شاهچي ليقين دان آل اوزه ن دئيىلدى.
 گئديب مقبره يه دخيل دوشوب آغلايىب
 سيزلايىردى. آلاھا - «يا مني اۋلدور يا
 شاهي قايتار» دئيىردى. انقلاب هله ظفر
 چالمامىشدير كي اودا مرادينا چاتدى. بير
 ايكى نى سايانا قدر عزرائيل اۋزونو يئتيردى.
 شهرة چار دوشدوكي فایتونچي اۋلدى.
 شاهپرست ضدانقلابچي لار توپلاشيپ،
 شكوه وطننه ايله آپاريپ قوجامان بير
 شاهچي نى تورپاقا تاپشيردىلار.
 قبيرداشي سى نين اوزه ريन्दه بئله يازيلدى:
 «قوجامان شاهچي و آذربايجان ناجيسى
 مرحوم فایتونچي»

اوگون شاهچيلار عليھينه چيخان
 تظاهراتدا بئش يوزه ياخين شاهچي باشي
 سيندى. نييه كي «قوجامان شاهچي»
 صفتي فایتونچي نين اوزونه دوشن سۋز
 اولسايدى دا اونون «آذربايجان ناجي سي»
 آدلانماسي لاپ خلقه آغير گليردى. مخصوصاً
 فایتونچي نين اوزونه دوشمەين بو
 سۋز «يورقان علي» يه بير اود
 قويموشدور كي گل گۈره سن. آخي 1325-
 نجى ايلده محمدرضا شاهين آذربايجانا
 باسقين ائتديگي بيرمي بير آذر گونو، يورقان
 علي نين دۋيوشجول آتاسي ابراهيم باققالين

آياقلاري، رستم فايتونچي نين آينده
نامردجه سینه ناللانميشدير. صونرالاردا
ابراهيم باققالين جانسیز بدنینی آتلارا
باغلايیب کوچهللرده
سوروتده ميشدي. فايتونچي، ييرمي بير آذرده
اولان کوتلهوي قيرقنلارين
اساس اشتراکچي لاريندان ايدي.
فايتونچي نين آلدۀ ائتديگي بو افتخارلارا
گؤره ايسه، شاه باباسي دا اونو
اونوتما ميشدي. اونون کؤکسونو قيزيل -
گوموش مدال لارايله دولدورموشدور. آما
سـيـزه دئـيـم شـهـرـين
جماعتيندن كي، فايتونچي اولن گوندن بري،
عزرائيلي يئرده گؤيده آختاريرلار. آخي
اونلاراؤزلرين، فايتونچي نين عزرائيلي اولماق
ايسته بيرديلر كي عزرائيل اونلاردان زرينگ
چيخميشدي. ايندي شهر اهلي نين هر
بيريسي، «دلي دومرول» کيمي عزرائيل
آختاريرلار.

قالار خديجه گۆره ر نتيجه

آتالارين دئديگي كيمي آدامين بختي
ياتاندا حالوا ديش سينديرار. دوغرونداندا
بئله دير. منيمده دده مين اگر عميم كيمي وار
- دولتي اولسايدى، ايندى منده اوزومه گۆره
بئر آدامايديم. آما كاسيب چيليقين اوزو قره
اولسون كي بيز گئتديك كوشنده
سوموك سينديرماغا، عماو غلوموز گئتدي
شهرده درس اوخوماغا. عماو غلوموز اولدو
معلم، بيز اولدوق داباني جيري ق كچل باش.
ئيله مكدا هر كيمسه نين بئر طالعي بئر
بختي وار. عماو غلوم معلم اولان گوندن منده
معلم چيليك مشقينه دوشدوم. آخي
ايشيتديگيمه گۆره آرزو - ديلك
مفلسين سرمايه سيدير.

بيز كار - كاسيبدا گر ك بئر تهر
سرمايه ميزي ايشه سالاق يايوخ؟! آلي آل
اوسته قويوب اوتورماقدان كي ياخشيدير! بونا
گۆره ده معلم چيليك مشقينه دوشن گوندن تر
- تله سيك اكابر كلاسينا گئتمگه باشلاديم.
گئجه لر يوخومدان كسيب باشلاديم سواد
اؤيره نمگه. خلاصه دورد ايل سوموك
سينديراندا صونرا ايكي نجي صنفي بيتيرديم.
آمادوزو بو دورد ايلده نه قدر زور وئرديم ايكي

كلمه دن آرتيق اؤيره نه بيلمه ديم. اودا بوكي
چؤره گه «نان» دئيه رلر سويا «آب». عرض
اولسون خيتده كله ييم نه بوغوم نه اولدوروم
تازا آنلاميشديم كي سواد اؤيره نمك يعني
فارس ديلي اؤيره نمك. بودا منيم ايشيم
دئيلايدي. ايشايدى قضايدى ويراردي بيردن
اؤز ديلمى ده ياددان چىخاردايدىم، اونها
هامى دئيه ردى كي: - «گؤزه ل آغا چوخ
گؤزه ل ايدى ووردى چىچك ده چىخارتدى» بونا
گؤره ده معلم چيليك خيريندن كنجيب نه دوه
سوتوايسته ديم نه ده عرب له گؤروشمگى.
آلاه هئچ كسين آرزوسونو
گؤزونده قويماسين! منيم ده آرزوم گؤزومده
قالماسين دئييب بير خىرداجا نؤكرينى زوار
باشلا ديم اونا سوت - قاتيق يئيدىمگه كي
بلكه تئزلىك له يئكه لىب، درسه - مشقه
گئديب اولسون معلم. آمما بونودا
دئمه لىم كي بالا - بالاعم اوغلومون ناغى
اولدوغونا ايمان گتىرمىشدىم. اوزده
عم اوغلوم ايله آرام اولماسايدى دا، دالدا دا
اونون سوادىندان آغزىم آچىق قالاردى.
ماشاء اللهائله سوادلى ايدى كي منيم تك
سوادسىزلاين قىامتىه تك، ايشى
دئيلايدى اونون دانىشيقىندان باش چىخاردا.
آلاه اؤز آفاتىندان ساخلاسين ماشاء الله ائله
غليظ فارسجا - عربجه كلمه لر
ايشله ديردى كي مسلمان ائشيتمه سين كافر

گۆرمە سىن. عماوغلومون ائله بو استعدادا
صاحب اولدوقونون كۆلگە سىندە ايدى كى
ترقى پلەلرین بیر - بیر چىخبىب معلملىكدن
چاتمىشدى مديرلىگه. عماوغلوم مدير اولان
گوندن بىرى داهاكنىدىمىزده آدم
تاپىلمازدى كى اونا ايشى دوشمە سىن.
چونكى آلاھىن بركتىندن هر ائوده بئش آلتى
جوت اوغول اوشاق تاپىلار كى اىستەر
اىستەمز گرك مدرسه يە گئىب سواد
اؤيرەنەر. سواد اؤيرەنمگە وامتحاندان
چىخماغادا نئچە كى آلاھدا شاھدىر، گرك
عماوغلومون بوغياغىسى و چاي پولوسو
اونو دولمايا. يئنە دە رحمت قاباق كى
كفن اوغروسونا. سوروشا جاقسىنىز نىيە؟!
عماوغلوم «مدير» اولان گوندن اولوب بىزىم
باشىمىزا بىر سياسىتمدار. اودا نە
سياسىتمدار كى سؤيله يىر: «جمله جهان
واقف اولسون كى بىزىم ملت يوخلويوب!»
ھارا يئتيرىر دايانمادان فارسى دىلى نىن نە قدر
سر كەدن شىرىن اولدوغوندىن روايت لردئىر.
كىمسە دە اىستە يىر: - «توركى دىلى نىن نە
ايرادى وار» دئىە داھا ايشى ياش دى. دوه
نظم بئله گزەرم ناغىلى دىر. قلم - مداد
اونون آلىندە دىر، بىردن گۆردون كى عزيز تبرىك
بالان، دۆرد ايلده آنجاق ائدە بىلدى بىرىنجى
صنفى بىتىرسىن. جانىم سىزە دئىسكى
گونش او قدر باتىب چىخدى كى خىردا جا

نؤكریز آتہ بویا دولدي. یاپیشدیم آلیندن
 آپارام مدرسه یه یازدیرام. کئچلین توكدن
 آجیغی گلن کیمی منیمده عماوغلوموگوره
 گؤزوم یوخایدی. داها چاره مده یوخایدی.
 منتدن کئچمیشایدی، منیم اوغلوم گرک
 معلم اولایدی. عماوغلوم منی گوره ن کیمی
 آياغالخیب عماوغلولوق احترامینی یئرینه
 یئیردی. أمما دوزو یاخشی بیلیردیم کی
 پیشیک آلاہ رضاسینا سیچان توتماز.
 آلاہدان گیزلین دئیل سیزدن نه گیزلین،
 اوگوندن بری منده باشلادیم عماوغلومون
 بوغ یاغیسینی یئیرمگه. خیرداجا نؤکریزین
 هوشوندان - عقلیندن نه قدر تعریفله سم یئنه
 آزدير. ماشاءالله درسینده او قدر قاباغا
 گستمیشدی کی دوزون خبر آلا سینیز، بالا -
 بالا آز قالیردی عماوغلوسونون یئرین
 توتا. ائوده نه عیال اونون دیلین باشا
 دوشوردی نه من. قاتیق دوشاب
 کیمی قاتیب قاتیشیدیرمیشدی. تومانا
 «شلوار» دئییردی باشماقا
 «کفش» بورا دایدای کی ائششک گتیر معرکه
 یوکلہ. بونون قارنی نین چوره گین آنجاق
 یئیریردیق هاردا قالسین کی بیردانا
 دیلمانچدا توتوپ گتیره ایدیک. داها گؤز لیریم
 چیخمیشدی کلہ مه. خیرداجا نؤکریز کی
 بنده نین آغازاده سی اول، ائله پوز - افاده
 صاحبی اولموشدو کی گل گوره سن. آلینی

آغدان قره يه ويرميردي، دده سي من
 اولماسايديم شاهليق - تزارليق
 ادعاسي دائده ردي، دوزو بيرگون صبريم
 توکه نيپ نه يئيپ سن تورشلو آش، اوگوندن
 بري باشلا دي آدام اولماغا، آما دئمه گينه
 عموغلو مون بو ايشدن خبري اولوب
 باشلا سين داليمدا يامان - يوغوزاكي من
 قولاق توکلويم، خيردا جا نؤکريزي ده
 اؤيره تسين كي من ايله دورسون جنگه -
 فنغه، بير زمان گؤزومو آچديم كي بلي؟! يئنه
 باشلاييب اوتوزا «سي» دئيير
 آللي يه «پناه»، ايسته ديم آغزيمي آچام بير
 قولاق بورماسي وئره مكي، کئندن چيخيپ
 کندي دانان کيمي، بيردن دئدي: «گلين
 اويناماق باشارمير دئييرائو آگري دير»
 گؤزونوز پيس گون گؤرمه سين، آل
 آتديم آغا جا دوشدوم جانينا، ووركي
 يورولاسان، کتاب دفتر قالمادي كي باشينا
 چيرپيپ چيريق ويريق ائتمه يم، رحم زاد دا
 تانيميرديم، گسسك آتانيں جاوا بي
 داش ايدي، باشينيزي نه آغريديم اوگوندن
 ياپيشديم آليندن آپارديم کؤشنه □...
 ايندي اودا اؤزونه گؤره بير اكينچي دير، بيچين
 واختي ائله ايشله بيركي منده اونون آياغينا
 يئتيره نمي ره، داه ائله آدام اوزلو
 دانيشيركي بير کلمه «فارسي» آغزيندان
 ائشیده نمه سن، آما اودا منيم کيمي آرزو

عليرضا ذيق

الله بيركي اوغلو معلم اولاء. آلاهي نه
گوروسن، قالار خديجه، گوره ر نتيجه!

1360

يورقان علي نين احوالاتي

سس دوشدي «يورقان علي» گليز.
قويون - گئچي لر توپلاندي. هر نه پيچاق وارسا
ايتيلدي. ميدانچادا ايگنه سالماغا يئر
قالماي. پيه يئيه ندن ممه يئيه نه قدر هامى
يورقان علي نى گؤرمك ايسيتيرديلر. بير وور
سسندير دوشدو گل گؤره سن! سانكى آري
يوواسينا چؤپ اوزاتميشدين. بو هاي - كويده
ناخيردان دانا قورتولان كيمي بيردن بيره
«جاواد نعره» اؤزونو يئتيردي. «گليزى،
گليزى! يورقان علي گليز!» دئيه «جاواد
نعره» نين نعره سى كندى بورودو. ائله بو آندا
ايدى كى نم - نچه باشدان باشلايدى قان
فيشقىرماغا. بلى! قويون - گئچي لر آياقلار
آلتيندا چاپالاركن «يورقان علي» ده سلام -
صلوات ايله قارشىلاندى.

يورقان علي نين جنگدن ساغ -
سلامت قايدماسى هامىنى
هم سئوينديريپ هم تعجب لن ديرميشدى.
آخى بعضى لرى ندنسه يورقان
علي نين شهامتينه شېه لن ميشديلر. ولي
بوتون اوره ك لرده شنليك يووا سالميشدى.
آمما سيزه دئيم يورقان علي نين
جنگه گئتمك مشقينه دوشمه سيندن. عاييب
اولماسا لاپ توركه ساياق دئيه جه گم.

گئجه لرین بیرینده ایدی کي عراق طیاره لریندن
بیری «تپه سی دلیک» کندي نین اوستونده
تاپیلیر. کند اهلی ال - آياق ائدی چراغلاری
پوفله یه نه قدر آت قاچیر پالان دوشور.
«تپه سی دلیک» بمباردومان اولور. آنا وای -
بالا وای سسی بیر آن کنده کؤلگه سالیر.
آما بودا چوخ چکمه ییر. جانی خسارتدن
خبر یوخ ایدی. تکجه کندين قبرستانی ایدی
کي دارما - داغین اولور.

بونا گۆره ده «تپه سی دلیک» لی لر،
طیاره سوروجوسونون، «چهری» اولدوغونا
سحری فتوا وئیرلر. یورقان علی ده عوضین
بدل آدینلی اوغلو وار دئییب ایران - عراق
محاربه سینه گئتمک ایسته ییر.

* * *

باياق دئدیگیم کیمی، قویون -
گئچي لر سودان چيخمیش بالیق کیمی
چابالایان زمان، یورقان علی ده گلیر. اودا نه
گلمک کي سانکي قوش دیمدیگینده گتیریر. او
گئجه یورقان علی گیلده بیر ازدحام اولور
گل گۆره سن. کیچیک بؤیوک یورقان علی نی
دۆره له ییرلر. سؤیله دیگی محاربه خاطره لری
هامینی ماراقلانديریر. سؤز چاتیر او یئره کي،
دوشمانا قارشى بؤیوک بیر هجوم باشلانیر.
یورقان علی ده جبهه نین اؤن
سیراسیندا دوشمانا گۆز وئیرر ایشیق وئرمیر.
بیرلیک هاردا دیریلیک اورد. حق ایله باطل

آراسی دؤرد بارماق ایدی. سلاحلار آغزیندان
پوسکورهن اود - آلاوایدی بیرده دوشمانلار
سیراسینا آغیر هجوم. ائل گوجو سئل
گوجو! دوشمان دوشور محاصره یه.
دوشمانلاردان نئچه سییه ده،
قییلمیش ایپدن دانا قورتولان کیمی دابانا
قوت گئرییه قاچماغا باشلا بیرلار. یورقان
علیده اونلاری قووالا ماقد. گنجه قره،
گئچی قره قاچکی توتاسان.

صبح اذانی سسله نمکده ایدی.
یورقان علیده توتدوغو اسیرلری تحویل
وئرمکده. چونکی اولدون دگیرمانچی چاغیر
گل سیندن کوراوغلو. یورقان علییه یورقانا
بورونمک ماجالی قالمامیشدیر.
مکتب گؤرمه میش عالیم اولموشدور. ایشی -
گوجو اولموشدو اسیرلره دیلماجلیق.
دئمه گینه ایران اسلام جمهوری رادیو -
تلویزیاسی، ایسته سین اسیرلرایله مصاحبه
ائتسین، أمما دیل لرین قانماسین. اسیرلرین
بیرعه سی، نه فارسجا بیل سین لر نه ده
عربجه. قال سینلار آواراکی بونلارایله نه دیلده
دانیش سین لار. بو آرادا یورقان علینین خبری
اولوب اجل گولله سی کیمی یئتیر سین
باشلا سین اونلار ایله تورکجه دانیشماغا
وسؤزلرینی فارسجا یا ترجمه ائتمه گه.
صونرادا اسیرلری سئوینجکدن باس سین
باغریناکی عراق تورک لریندن دیلر و «کرکوک»

لودولار. بئله ليكله محاربه دن قايدانا قدر،
يورقان علي نين ايشي - گوجي اولسون
ديلماچ ليق.

* * *

هله سيزه دئيم كي ايندي ينه
تكرار، يورقان علي جبهه يه گئتمك ايسته بير.
آخي او گوندن بري قصبه لرينده چيخان
ژورنالين باش كاتبي، اونو دارا قيسنايب كي
گرك گئده سن اسير توتولوب
توتولمايان «كركوك» لي ديل لاشلار يميز ايله
مصاحبه ائده سن. همي ده ايكي
اياغيني تپپ بير باشماقا كي «كركوك»
باياتي لاريندان آلي - آتميش دانا
توپلايب گتيره سن كي مجله ده درج اول.
يورقان علي ده صاباح - بوگون دي كي بومقصد
ايله جبهه يه ساري يولا دوشه. آما بللي
دئيل نندير كي يورقان علي نچه گوندي
آذربايجان باياتي لاريني ازيرله مك ده دي؟!

1360

انعام

ھلە نامازىنى قىلىپ
 قورتولمامىشىدىكى فېكىر اۈنۈ
 گۇتوردى، دىلسىز - آغىزسىز پۇللارنى قىيىنە
 قالدى. ھامبالى دوشۇندۇ ۋە ايندى اۈنۈن بىر
 گۇز قىرپىمىندا يۈخ اولماسىنى. بو گۇجە اۈنۈ
 تاپمالي ايدى، «ئوينى تانىماسامدا
 سوروشمالي يام، صاباھا ھلە كىم اۈلە كىم
 قاللا، ائلە بوگۇجە...» دئە سىلام - صلوات
 سىسى اۈنۈ اۈزۈنە گىردى ۋە
 جماعتلە بىرلىكدە، بىر تەر نامازىنى
 قورتاردى، مسجىدنى چىخاندە قارائلىق
 ھىرئانى بوروموشدۇ. سويۇق دان قاچان
 كۈچرى قارائقۇش لاركىمى،
 جماعتدە آخشامىن بو توتقۇن ۋاقتىندا،
 بىرلىكدە - تىلكىدە ائولرىنە سارى
 يول دۇيوردولر، آرا - بىر تىر آغاجلارنىدا
 ايشىلدايان چراغلاردا اولماسايدى، قاردا -
 بوزدا يول گىتمەك چۈخ چىتىن اولمايدى.
 كىچىن لردە آغىر بىر قارىن ياغدىقى اىچون،
 داملارنى قارى كۈچەيە تۇكولوب گل -
 گىدى آغىرلا تىمىشىدى، ھلە مسجىدىن
 قاپى سىندەن اوقىدر آرا آچمامىشىدى
 كى اۈزۈنۈ يول ايرىمىندا گۇردۇ، ائوھ
 گىدەجە گىنە ويا دار - بوروق

كوچه لرده حامبالين داليجا گزمه گه معطل
 قالدي. بيرآن داياندي و نه
 انده جه گيني درين دن دوشوندي. آما عقلي
 بيرانا چاتمادي. حامبالين ائويني تانيمردى.
 سويوق آدامي كسيردى. قار دا بالا - بالا
 يئله قوشولوب، برك دن آدامين اوزونه
 چيرپيليردى. آديملاريني يئين لتدي و اوزونو
 ائولري نين قاباغيندا گوردو. «داها بير ايش
 گورمك اولماز. قالدي صابا حا... صاباح گوروب
 آلام. چوخ دا اوزومو يئمه گه گلمز...» دئيه
 كوچه قاپيسيندان ايچري گيردى. گئجه ني هر
 نئيله دي يا تابيلمه دي. دولاشيق فيكىرلر
 بيرآن اونو راحت بوراخميردى. سانكي قاپ
 باجاني سيلكه لهين چيلغين سازاخ، چؤل
 بايردا يوخ، بلكه اونون كؤنلونده چيرپينب
 اسيردى. يانار صوبانين سئويملي
 ايستيسي هر دن بير اونو مورگويه
 پاريرسادا، ندنسه تئز داشلانيب آييليردى.
 اونون بوگون ندن او فيكي ره دوشدوگو و تر
 تله سيك حامبالي تاپپ و قرار مدار
 كسمه سي، اوزونده بو سبوتون آيدين
 دئييلدى. بازاردا حرمتي و ائل ايچينده عزتي
 وارايدى. بئله نكي ايش لره ده باش قوشان
 دئييلدى. آما وسوسه اؤز ايشيني
 گورموشدى. نيه كي هر دن مسجده كئچن
 واقعه ني خاطيرلاي ار كن ، اوزون دن
 چوخ دا گيلئي لي اولماييردى. بير سئوينج

دالغاسي اوز - گۆزونو بورويوب وجماعت
ايچره داها امين و دوزگون تانينماغينا فخر
اڭدیردي. آمانسيز بيراوشوتمه جانيندا يول
سالمیشدي. گئجه قورتولان دئيیلدي.
زامانين بوقدر آغير گئچمه سيني ايندي يهدك
دوشونمه ميشدي. خصوصاً بئيني نه دولدوغو
بئني بير فيکیر، اونودا ها اينجيديب و
دوشوندورودي: — «اولمايا حامبال سؤز
ساخلامي يا؟! ... پوللار يما چاتام آما
حقيقت دن ده هاميني خبري اول... هله پول
جهنم، اگر بو ايش سسله نه ... بيله مه
آبيرقالمي يا جاق...»

يورقاني برك دن اوزه چكيب وار گوجو
ايله، هر زادي اونودوب آتماقا جان آتدي.
هانان - گئژدن ياتا بيلسه ده، دالديقي بير
آنليق يوخودا ايسه، دوشوندوگو فيکيرلر
اوندان آل چكميردي. هر زاد گؤزو
اؤنوده قاباريق و گوبود گؤرسه نيردي. حامبال
گؤزونه ائله يئكه لميشدي كي اونون بازاردا كي
بؤيوك توكاني، بير بالا جا يوك تايي كي مي
پالانينا چاتيپ كوللوگه ساري آپايريدي. اودا
دايانمادان قاباغدا كئچيب اعتراض
سسيني اوجالديردي:

— «نه ائلي بيرسن؟! مگر توكان
باشينادي كي بو تهر يئرلي كؤكلي اونو
آپايرسان؟! هله منيم پوللار يما سنده دي...»

تتزلزل اول توكانى يئره قويوب منيم پوللاريمى
قايتار!...»

حامبالدا اونو سايمادان، بۇرولتولو بير
سسله اھمال - اھمال دانىشيريدي:
«آغزىنى آچىب دانىشسان، ھامى يا
دئەجەگم... سسسالما... پوللارين
مندەدى آما اونلاري وئرمى يەجەگم كى
ھئج، بو يوكوداشى ديقدان صورا قايدىب
ھامى يا حقيقتى بىلدىرەجەگم...»

سوويوق تر باش - گوزوندن آخا - آخا،
بىردن بىرە دىكسەنىب يوخودان آيىلدى. اؤزونو
تاپىپ - تاپماز آغىر بير دۇيونتو اورەگىندە
حسائىدى. ائو - اوشاق آيىلماسىن دئە
سسسىز - سمىرسىز صوبانىن
دېيىنەجومماق اىستەدى.

آما ندنسە يورقان دۇشكەدن
چىخماغا تىبلەندى. بىرآزدوشوندو و وجدانى
يانىندا آلاھ تعالى يا نە جواب وئرهجەگىنە
قالدى. ھلە پولى، آبىرى و حىثىتى جەنم،
بئلەنكى بئزەمە و اويدوروجو بير ايشايچون،
اؤزو - اؤزونو باغىشلانمادى. گئجەنىن بو
قدر اوزانماسىنا تەجبەندى و قارىشىق
فېكىرلەر يئنە اونون وارلىقىنى اؤز جايىنا
آلدى. ساچلارىنا آغدن دوشوب ياشى
آلىنىدن آشسايدىدا، دىلىنى
يالان گلەمەمىشدى. آما بوگون ھاردان بو
فېكىرە دوشـدوگونو، و

بالانچي ليق لاياخشي آد قازانماق قرارينا
گلدېگيني، هله اؤزوده ياخشي بيلميردي.
آمما آليني آل اوستونه ده قويوب اوتورانمازدي.
بير فيكير قيلمالي ايدى. پولوندان كئچمه لي
اولسايدى دا، حامبالي آلاها آند
وئرمه لي ايدى كي بوسيرري هئچ ياندا آچيب
آغارتمايا. بو ايش ممكن سه ده آمما
اوره گيندن يئنه كئچيردي كي:

- «توبه ده ائله مه لي يم... آلاهدان باغيش
ديله مه لي يم... گناه صاحابي يام...» قار -
كولك قاپي پنجره ني چيرپاركن، بيردن بيره
ائله يوخودان داشلانيب آييلدي كي ائله
بيلدى باشيندا آلاو تپيرلر. غريبه بير حالدا
ايدى. اوره گي بركدن چيرپنيردي و
گئنديكجه ده شدتلي بيرقيزيشما، جانيندا
ايزساليردي.

گئجه قورتولموشدو و سحر اؤز
ايشيقيني قاپ باجادان سوزه ركن، هاميني
آييلديردي. آمما او آييلمادي. اوره گي
دايانميشدي.

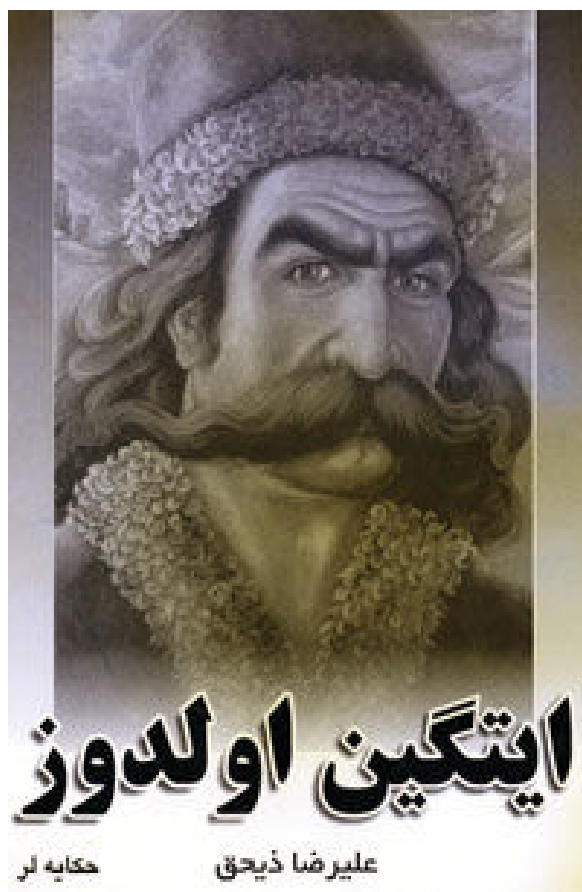
ياسي نين اوچونجو گونوايدى كي
آريق ليق دان چؤپه دؤنموش بير قوجا حامبال
ايچري گيردي و چوخلي پول اونون
عائله سینه قايتاراركن اونا رحمت اوخودي و
چوخ خصوصي حالدا اونون آروادينا بئله
دئدى:

- «بو پوللار سيزه يئتيرير، تكجه يوز تومني
منيمدير. بئچارا رحمته گئتمه ميشدن بير گون
قابق منه دئدي گل مسجده و جماعت
نامازي باشلانمايش، هاميني حضوروندا
دئگينه بئله بير نشانلاردا پولايتميشم.
منده گئتديم و او دئديگي نشانلاري
وئرديك دن صورا، جماعت ايچينده بو پوللاري
منه وئردى و قرارايدى كي صاباح
اونلاري قايتارام. فقط منه يوز تومن انعام
وئره جكايدى... آما بو ايشين مصلحتين من
هئچ آنلاماديم... حكمت سيزده دئيلىدى.
حتماً بير مصلحت وارايدى كي بو ايشي مندن
ايسته ميشدى!...»

بو سؤزلري ائشيدجك آروادين
گؤزلري ياشاردى و باشيني تاواليا - تاواليا
ياسا گلنلر آراسيندا گؤزدن ايتدى.

1371

ایتگین اولدوز

ضمیمه لر :

مرتضي مجدفر

ايتگين اولدوزون دونيايا سؤزو وار

«ع. آغ چايلى» آدي ايله شهرت تاپان
"عليرضا ذيق"، چاغداش آذربايجان
ادبياتي نين گوركملې سيماسي و
حنكاية ژانري نين قدرتلي يازاري دير.
او 1359 - نجو ايلده، تبريزده بوراخيلان
"دده قورقود" آيلىق ادبي مجله سي
نين باش كاتىبي و او نشرية ني
بوراخان "حسين اولدوز"ون
امكداشلاريندان ايدي. او، كئچن
ايگيرمي بئش ايلده، آذربايجان ادبياتي

و فولکلورونون انکشافی یولوندا
یورولمادان چالیشیب و مختلف اثرلر
بوراخمیشدیر. «ایتگین اولدوز» ایسه،
اونون حنکایه لر مجموعه سی دیر و بو
گونلر تهراندا نشر زوفا توسطی ایله
چاپ اولموشدور. بو حنکایه لرین بیر
چوخو، واختیله 1359 و 1360-نجی
ایللرده چیخان کوراوغلو و دده قورقود
مجله لرینده چاپ اولموشدور و ائله او
گونلرین حال - هاواسینی داشییر. بو
حنکایه لرین بیر چوخوندا ساتیریک
تمثیل لری گؤروروک، ذیحق، حنکایه
یازما دا اوستادیر. او فارسجا، هم ده
تورکجه یازیر. اونون «زخم شیشه»
آدلی فارسجا حنکایه لر مجموعه سی،
1380-دا چاپ اولموش و مطبوعاتدا
آقیشلار قازانمیشدی. هم ده ایلر
بوندان قاباق، آغ چایلی نین «آذربایجان

عليرضا ذيق

گولوشو»، «قاشقايي ائل ادبياتي» و
"غلام حيدر داستاني" آدلي
کيتابلاريني گوروب، اوخويوب و دونه-
دونه بگنميشيك.

کيتابين اوز قابيغي، عليرضا ذيق
کيمي خويلو اولان و دونيا شهرتلي
رسام "اوستاد جعفر نجيبى" نين
چکديگي کوراوغلو پرتره سي دير. بو
اثرين گوزل و تاثيرلي اولدوغونا
باخمایارق، کيتابين ايچينده کي اون
اوج حنکايه ايله، باغليليغي يوخدور.
بونونلا بئله، کيتابين چاپي، کاغيزي و
قاييغين قاردونو اعلادير و يازيليش
بابتيندن ده، گوزه چارپان بير يانلش
يوخدور. کيتاب آلميش صحيفه ده چاپ
اولموش و اونا مين تومن قيمت
قويولموشدور.

ايتگين اولدوز

ايتگين اولدوزون تيراژي 300 نسخه
دير. بو تيراژي گوردوكدە، اينسان شرم
اثير. مدنيت اوجاغي اولان
آذربايجانيميزدا، اون مليوندان چوخ
اينسان ياشايير و ايراندا ياشايانلارين
ياريدان چوخو توركجه دانيشيرلار. گوره
سن توركجه كيتابلارين تيراژيني نجه
چوخالتماق اولار؟

ذيق معلمه، معلم چيليك گونلري نين
سون ايللريني ده اوغورلو آرخادا
قويماسينا «قوت اولسون!» دئيريك و
اوميد اثيريك گلن كيتابيني 300 مين
نسخه لي تيراژلا سيزلره تانيتديراق.

Murtəza Məcdfar

İtgin ulduzuun dunyaya sözu var

"Ə.Ağçaylı" adı ilə şöhrət tapan "Əliriza Zihəq", çağdaş azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli siması və hekayə janrının qüdrətli yazarıdır. O 1979 –cu ildə , təbriz de buraxılan " Dədə Qorqud" aylıq ədəbi məcəlləsinin baş katibi və o nəşriyyəni buraxan" Hüseyn Ulduz"un əməkdaşlarındanıdı. O,keçən 25 ildə, azərbaycan ədəbiyyati və folklorunun inkişafı yolunda yorulmadan çalışıb və müxtəlif əsərlər buraxmışdır. " İtgin Ulduz" isə, onun hekayələr məcmuəsidir

və bu günlər təhranda nəşre" Zufa "
təvəssut ilə çap olmuşdur. Bu hekayələrin
bir çoxu, vaxtilə 1979 və 1980 – 1nci
illərdə çıxan "Koroğlu" və "Dədə Qorqud"
məcəllərində çap olmuşdur və elə o
günlərin hal- havasını daşıyır. Bu
hekayələrin bir çoxunda satirik təmsilləri
görürük. Zihəq hekayə yazmada ustadır.
O farsca , həmdə turkcə yazır.
Onun " Zaxməşie"(şuşə yarasi) adlı
farsca hekayələr məcmuəsi, 2001 – də
çap olmuş və mətbuatda alqışlar
qazanmışdı. Həm də hllər bundan
qabaq," Ağçaylı"nın " Azərbaycan
Guluşu", "Qaşqay el ədəbiyyatı" və "
Ğulamheydər Dastani" adlı kitablarını
görüb , oxuyub və dönə - dönə
bəyənmişik.

Kitabin uz qabiği,Əliriza Zihag kimi xoyly olan və dunya şöhrətli rəssam " Ustad Cəfər Nəcibi " nin çəkdiyi Koroğlu portresidir. Bəsərin gözəl və təsirli olduğuna baxmayaraq , kitabın içində ki 13 hekayə ilə , bağlılığı yoxdur. Bununla belə, kitabın çapi, kağızı və qalıqın qardunu əladır və yazılış babətindən , gözə çarpan bir yanlış yoxdur. Kitab 60 səhifə də çap olmuş və ona min tumən qiymət qoyulmuşdur.

" İtgın Ulduz" un tiraji 300 nusxədir. Bu tiragi gördukdə , insan şərm edir.

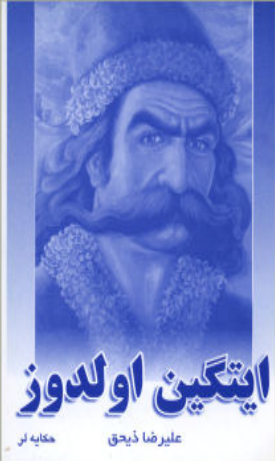
Mədəniyyət ocağı olan azərbaycanımızda, 10 milyondan çox insan yaşayır və iranda yaşayanların yarıdan çoxu turkcə danışirlar. Görəsən turkcə kitabların tiragını necə çoxaltmaq olar?

ایتگین اولدوز

Zihaq muəllimə, muəllimçilik gunlərinin son illərinidə uğurlu arxada qoymasına "quvvət olsun" diyirik və umid edirik gələn kitabı 300min nusxəli tiragla sizlərə tanitdlraq.

2006

ذیحق علیرضا ۱۳۳۸ -

ایتگین اولدوز (حکایه نر) / علیرضا ذیحق (ع. آ. جلیلی) - تهران : زوفا ، ۱۳۸۰.

۵ ص.

ISBN: 964-7229-09-7 ۵۰۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات قیفا

ص. ع. لاتینی شده: Itgin Ulduz (Hikayalar).

۱. دانشان های ترکی - - ایران - - قرن ۱۴.

الف - عنوان.

۸۹۴/۲۶۱۲۴ P۳۱۴/۵۹ ۱۹ الف

۹۷۷ ۱۳۸۰

۱۷۸۴۸ - ۸ م کتابخانه ملی ایران

محل نگهداری:

نام کتاب : ایتگین اولدوز

مؤلف : علیرضا ذیحق

نوبت چاپ : اول - ۱۳۸۵

تیراژ : ۳۰۰ جلد

ناشر : زوفا - تهران (صندوق پستی ۷۳۱ - ۱۳۱۸۵)

قطع : رقعی

چاپ و صحافی : سروش خوی

قیمت : ۱۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ

شابک : ۷ - ۹ - ۷۲۲۹ - ۹۶۴

ISBN: 964-7229-09-7

